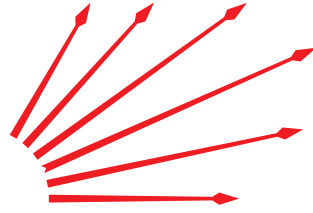

İLİÇ RAPORU

MART 2024

CHP

**ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI**

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2- OLAYIN GELİŞİMİ.....	5
3 - SAHA İNCELEMESİNE AİT NOTLAR.....	6
4 - PROJE SAHİPLERİNİN ORTAKLIK YAPISI.....	9
5- FELAKETİ DOĞURAN İHLALLER	10
A- ŞİRKET KAPASİTE ARTIŞLARI YAPARAK YILLAR İÇERİSİNDE BÜYÜDÜ	10
B. MADENCİLİK FAALİYETİNİN ETKİLERİNİN BÜTÜNCÜL OLARAK TESPİTİ ENGELLENDİ.....	12
C. SOSYAL ONAY İÇİN HANE BAŞI 130 BİN TL HİBE YAPILDI	13
D. VERGİ BORÇLARI SİLİNDİ.....	14
E. DİRİ FAY HATTI ÜZERİNDE MADENCİLİK FAALİYETİNE İZİN VERİLDİ	13
F. LİÇ SAHASINDA 2022 YILINDA DA KAYMALAR YAŞANMIŞ, SONRASINDA ŞİRKETE YIĞIN LİÇİ SAHASI ONAY BELGELERİ VERİLMİŞTİR	17
G. ÜRETİM BASKISI ODAKLI TASARIM VE UYGULAMALAR	19
6. FELAKET SONRASI İHLALLER.....	20
A. CEZA SORUMLULUĞU ÇALIŞANLARA YÜKLENİLDİ.....	20
B. AÇIK OCAK KISMINA DOLAN ATIK KÜTLESİ GİZLENMEK İSTENDİ	21
C. SADECE ÇEVRE İZİN VE LİSANSI İPTAL EDİLDİ	21
D. HAK İHLALLERİ.....	23
7. FELAKETİN İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ	24
8. DEĞERLENDİRME	25
A. TASARIM VE UYGULAMA SORUNLARI.....	25
B. ÜRETİM BASKISI VE KAPASİTE FAZLASI ÇALIŞMA.....	25
C. DENETİMSİZLİK VE/VEYA DENETİMİN ÖZEL FİRMALAR ELİYLE GÖRDÜRÜLMESİ	26
9. SONUÇ	27
İLİÇ HEYETİ.....	29
EKLER.....	30

İLİÇ RAPORU

MART 2024

1. GİRİŞ

Erzincan'ın İliç İlçesinde açık ocak işletmesi olarak faaliyet gösteren altın maden ocağının sahibi Anagold Madencilik A.Ş.'dir. Bu şirketin %80'i Amerika ve Kanada borsalarında işlem gören uluslararası bir şirket olan SSR Mining'e, %20'si Lidya Madencilik adındaki AK Parti'ye yakınlığıyla bilinen Çalık Grubuna bağlı şirkete aittir.

Erzincan'da İliç'te 10 yıldır süren madencilik faaliyetinin, Sivas, Tunceli, Malatya il sınırlarını da kapsayan, Munzur Dağları'nı içine alan bir alanı kapsıyor olması, kamuoyunda geniş bir tepkiye yol açmaktadır. Özellikle, İliç'teki vahşi madencilik ve sülfür ve silika gibi kimyasalların kullanılıyor olması, söz konusu firmanın Kemaliye'deki madene erişmesi durumunda, Güneyde Divriği, Arapgir, Doğu'da Pülümür'e kadar erişen bir üçgen içerisinde birçok yaşam alanının zarar göreceğine dair bir kaygıyla tepki toplamaktadır.

Maden sahasının 1. Kapasite Artışı için ÇED Raporuna 2014 yılında ÇED Olumlu kararı verilmiştir. 2. Kapasite Artışı için ise 2021 yılında dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum onaylı ÇED olumlu kararı verilmiştir. Bu kararlar dışında, raporun ileriki bölümlerinde bahsedileceği üzere, aynı proje için farklı dönemlerde verilen başka ÇED Olumlu kararları ile ÇED Gerekli Değildir kararları da mevcuttur.

Felaketin yaşandığı yığın liç sahasında 27 Mart 2022'de de kayma olayı yaşanmıştır. 21 Haziran 2022 tarihinde ise yığın liç sahasına ait boru hattının patlaması sonrasında kimyasallarla yüklü atıklar çevreye yayılmıştır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı şirketin faaliyetlerini 3 ay durdurmuş ve 16 milyon 440 bin TL idari para cezası uygulayarak suç duyurusunda bulunmuş olsa da diğer yandan AK Parti hükümeti şirketin 7 milyon 218 bin dolar tutarındaki (güncel kurla yaklaşık 222 milyon TL) vergi borcunu silmiştir.

Şirket, çevreye verdiği zararlar nedeniyle sık sık ekoloji örgütleri ve meslek örgütleri tarafından protesto edilmekte, bu eylemsellik ve itirazlar partimizce de desteklenmektedir.

Şirketin AK Parti hükümeti desteği ile bölgede vahşi madencilik yaptığı, ilgili mevzuat düzenle-

meleri ve ÇED süreçlerinde kendisine sağlanan ayrıcalıklardan faydalanarak fahiş kârlar elde ettiği görülmektedir.

Bugüne kadar partimizin Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcıları Gülizar Biçer Karaca ile Ali Öztunç ve beraberlerindeki milletvekili heyetleri, birçok kez İliç'teki maden sahasında ve bölgede incelemelerde bulunarak raporlar hazırlamış, eylemlere katılmış, uyarılar yapmış ve konuyu meclis gündemine taşımışlar, Doğa Hakları birimi üzerinden hukuki destek sunulmasına aracılık sağlamışlardır.

Şirket yapılan uyarılar karşısında tedbir almak yerine, bölge halkının itirazlarını ve adli başvurularını engellemek için 2016 yılında; "Ekonomik Yer Değiştirme ve Geçim Kaynaklarını Destekleme" adı altında bir protokol hazırlamıştır.

Bu protokole göre, bölge halkının her birine tek bir defaya mahsus olmak üzere, 40.000 TL yakacak yardımı, 50.000 TL hayvancılık desteği, 40.000 TL yem desteği olmak üzere toplamda 130.000 TL yardım yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bir şartla: Protokolün 2. maddesine göre; Protokolü imzalayan vatandaşların şirketin madencilikle bağlantılı tüm projelerine ilişkin muvafakat verdiklerini, herhangi bir özel, idari ve/veya adli başvuruda bulunmayacaklarını kabul, taahhüt ve beyan etmeleri gerekmektedir.

Bölgedeki birçok kuruluşla sponsorluk ilişkileri kurulmak suretiyle rıza temini ve sosyal onay elde edilmeye çalışılmıştır. Firma, Erzincan Üniversitesi ve Erzincanspor gibi kuruluşlara da yüksek meblağlarda bağış yapmıştır.

Söz konusu proje, Karasu ve Fırat havzasında tarım ve gıda güvenliği yönünden riskler barındırmakta, proje sahasının hemen altından geçen diri fay ile proje sahasının yakınında diğer diri fay hatları bulunmaktadır. Proje sahasının altından geçen diri fay hattı, konum olarak çökme yaşanan yığın sahası ile yakınında bulunan siyanür atık havuzunun (Atık Depolama Tesisi) arasında bulunmaktadır. Tesis alanının bu fay hattının üzerine kurulduğu ve işletme projeleri hazırlanırken bu fay hattından kaynaklı deprem riskinin dikkate alınmadığı açıktır.

Özet olarak vurgulanması gereken ana noktalar: bu olay tabii bir heyelan veya toprak kayması değildir. İşlenen madenden arta kalan yığınların üst üste konmasıyla oluşan yapay bir yığın dağının göçmesi ve milyonlarca ton ağırlığında bir çamur deryası olarak akmasıdır.

13 Şubat 2024'te yaşanan olay toprak kayması ya da heyelan olarak nitelendirilmek suretiyle doğal afet algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak yaşanan olay aşağıda sunulacak gerekçelerle, bir iş cinayeti olayıdır.

Üzerinde durulması gereken ana noktalar: üretim baskısı, denetimsizlik, çevresel kirlilik riskleri, şirkete sağlanan ayrıcalıklar, şirketin ortaklık yapısı, bölgedeki deprem riski, Fırat Nehri ve Havzası üzerindeki tehditlerdir.

2- OLAYIN GELİŞİMİ

İlk ÇED Olumlu kararı 16.04.2008'de verilen Çöpler Kompleks Maden Tesisinde, 02.12.2010'da altın üretimine başlanılmıştır.

Maden tesisinde birçok iş kazası yaşanmasına rağmen bunların bir kısmı basına ve kamuoyuna yansımış, bir kısmı ise kamuoyundan gizlenmiştir.

2018'de madenci şirkete ait sülfürik asit tankeri İliç ilçe merkezinden geçerken devrilmiştir. 2019'da yine madenci şirkete ait bir sülfürik asit tankeri devrilmiştir.

27 Mart 2022'de yığın liç sahasının 4. fazının 1292-1346 katları arasında bir kayma olayı meydana gelmiştir.

21 Haziran 2022'de Erzincan'ın İliç ilçesinde faaliyet yürüten Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'ye ait maden işletmesinin yığın liç sahasına ait boru hattının patlaması sonrasında kimyasal- larla yüklü atıklar çevreye yayılmışlardır.

25 Haziran 2022'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Anagold Madencilik'e çevre kirliliğine neden olduğu gerekçesiyle "EN ÜST SINIR" olan 16 milyon 441 bin TL idari para cezası uygulandığı, ayrıca şirket hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunul- duğu bilgisi kamuoyu ile paylaşılmıştır.

27 Haziran 2022'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından altın madeninin faa- liyetinin durdurulduğu, ilave çevresel iyileştirme çalışmalarının tamamlandığı Bakanlığın denetim ekiplerince tespit edilene kadar tesisin çalışmasına izin verilmeyeceği duyurulmuştur.

22 Eylül 2022'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Çöpler Maden Komplek- sinin tekrar faaliyete başlaması için onay verilmiştir.

13 Şubat 2024 günü

- Sabah saat 08:30'de yığın liç sahasındaki çatlaklar ihbar edilmiştir.
- Sabah saat 11:00 sularında Amerika'daki merkeze çatlaklar hakkında elektronik posta atılmış ancak dönüş alınamamıştır.
- Öğlen saat 12:00-12:15 arasında patlatma işlemleri yapılmıştır.
- Öğleden sonra saat 14:00 sularında Erzincan İliç Altın Madeni sahasında kimyasal nitelikli yığın sahası çökmüş, bir çamur deryası şeklinde akan malzemenin bir kısmı Sabırlı Deresi'nin bulunduğu vadiye, bir kısmı ise yığın liç sahasının diğer tarafındaki manganez ocağı olarak bahsedilen açık ocak sahasına dolmuştur.

Abdurrahman ŞAHİN, Hüseyin KARA, Şaban YILMAZ, Fahrettin KEKLİK, Mehmet KAZAR, Rama- zan ÇİMEN, Kenan ÖZ, Adnan KEKLİK, Uğur YILDIZ isimli 9 işçi bu yığının altında kalmıştır.

Raporumuzun kaleme alındığı tarihe kadar kaybolan işçilere erişilememiştir.

Olay sonrasında İliç Cumhuriyet Başsavcılığı'nca adli soruşturma başlatılmış, soruşturma kapsamında asli kusurlu 6 şüpheli tutuklanmış, tali kusurlu bulunan Anagold Madencilik işveren vekili ve diğer şüpheliler serbest bırakılmıştır.

3 – SAHA İNCELEMESİNE AİT NOTLAR

13 Şubat 2024 saat 14:00 sularında Erzincan İli İliç İlçesi sınırlarında bulunan Anagold Madencilik isimli şirkete ait Çöpler Kompleks Madeni tesisinde bulunan yığın liç sahasında biriktirilen malzemenin kayması olayının öğrenilmesi üzerine CHP Genel Başkanı Sayın Özgür ÖZEL'in görevlendirmesi ile Genel Başkan Yardımcıları Deniz YAVUZYILMAZ ve Gamze TAŞÇIER, CHP Milletvekilleri Müzeyyen ŞEVKİN ve Mustafa SARIGÜL'den oluşan heyet (CHP İliç Heyeti) kurulmuştur.

CHP İliç Heyeti görevlendirilmenin akabinde Erzincan Milletvekili İliç'teki maden tesisine intikal etmiştir. Felaketin yaşandığı ilk saatlerde Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül maden sahasına ulaşmıştır. Genel Başkan Yardımcısı Deniz Yavuzyılmaz ve Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin kara yoluyla, Genel Başkan Yardımcısı Gamze Taşcier ve PM Üyesi Baran Bozoğlu hava yoluyla bölgeye intikal etmişlerdir.

Heyet, programı kapsamında Erzincan Valisi başta olmak üzere, maden faciası üzerine oluşturulan kriz masası yetkileriyle görüşmeler sağlayarak olay hakkında bilgi edinmeye çalışmıştır.

Heyetimiz ve Erzincan Valisi Hamza Aydoğdu ile sahada yapılan toplantıda; göçük öncesinde işçiler tarafından yığın sahasında bazı çatlamlar görüldüğü ve bu nedenle 8 işçinin orada inceleme yapmak üzere buldukları (1 işçinin de kamyonla seyir halindeyken kayan kütlenin altında kaldığı) Vali Bey tarafından sorularımıza cevaben ifade edilmiştir.

Olayın gerçekleştiği yığın liç sahasına maden tesisi içerisinde -güvenlik gerekçeleriyle- inceleme imkanı sağlanamadığı için yığın liç sahasını görebilecek konumlara erişilerek gözlemlene çalışması yapılmıştır.

Bu raporun yazıldığı saatlerde de göçük altındaki işçilerle ilgili hala olumlu bir haber alınabilmiş değildir.

Heyetimiz, yaşanan facia nedeniyle göçük altında kalan ve şu ana kadar bulunamayan işçilerin ailelerini maden sahasındaki bekleme alanında ve evlerinde ziyaret etmiştir.

Heyetimize verilen bilgi **'barajdan, içme suyundan ve havadan örneklemeler alınarak analiz edildiği ve insan sağlığını tehdit edecek oranda siyanür bulunmadığı'** şeklindedir. Oysa içme suyu kapalı borularda bulunmaktadır. Barajda ölçüm yeterli değildir ve geçirimli zemin kilometrelerce ötede ortaya çıkabilecektir. Dolayısıyla aylar, yıllar, hatta on yıllar sürecek, havayı, toprağı, suyu zehirleyen bir çevre felaketi ile karşı karşıya olunduğu açıktır.

Her ne kadar toprak kayması ya da heyelan olarak nitelendirilse de yaşanan olay bir iş cinayetidir.

Çöpler Altın Madeninde görünen o ki şev yatımının yetersizliği, aşırı yükseklik ve şev stabilitesinin olmaması ve gravite (yer çekimi), yığına verilen sıvı solüsyonun fazlalığı nedeniyle aşırı ıslak zeminin sıvılaşması gibi nedenlerle harekete geçmesi sonucu oluşan bir ihmaller zinciri yaşanmıştır. Bu nedenle yaşanan facia bir kaza veya doğa olayı değildir.

Felaketin meydana geldiği yığın liçi sahasında kum boyutuna getirilerek öğütülmüş ham maden ayırık taneli olarak geçirimsiz bir taban üzerine yığılmakta, içine siyanür solüsyonu veya sülfürik asit püskürtme yöntemi uygulanarak altın ayrıştırılmakta ve zenginleştirilmektedir. Borular vasıtası ile bir rezerv havuzuna toplanan altın, dore altın olarak külçe haline getirilmektedir. Proseste kalan atık (pasa) belli bir şev açısı ile üst üste yığılmaktadır.

Maden sahasında 1 ton altın çıkarmak için 5 milyon ton hafriyat yapılmakta, öğütülmekte, zehirli maddeler ile zenginleştirilmektedir.

Heyetimizce sahada yapılan incelemeler neticesinde, yığın sahasının şev açısının hatalı olduğu ve şev yüksekliğinin limitleri aştığı düşünülmektedir.

Yığın liçi işleminin 100 metre yükseklikte doğal şev üzerine 275 metre yığın yapılarak gerçekleştirildiği gayri resmi olarak öğrenilmiştir. Olay sonrası İliç Cumhuriyet Başsavcılığı'nda başlatılan soruşturma kapsamında alınan şüpheli ifadelerinden, felaketin yaşandığı tarihte 36 basamak olarak planlanan yığın liç sahasının 33. basamağında çalışılmaktadır. Anagold Madencilik'e ait internet sitesinde yer alan bilgilerde yığın liç sahasının her biri 8 metre yüksekliğe sahip 8 basamaktan oluştuğundan söze dilmektedir. Şirketin internet sitesinde yer alan veriler ile yığın liç sahasının henüz 5 ve 6. fazlarının inşa edilmediği bilgisi de göz önünde bulundurulursa, faaliyette olan ilk 4 fazın toplam 32 basamaktan oluşması gerekirken, 36 basamağı öngören tasarım ve uygulama söz konusudur. Her bir basamağın 8 m olması durumunda en az 288 m (36 m x 8) yüksekliğe sahip tasarım ve uygulama projesine onay verildiği ihtimali ortaya çıkmaktadır.

Dünya standardı yığın liçinin maksimum 100 ila 150 metre arasında bir yükseklikte olması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Yani standardın üzerinde ve civardan getirilen madenlerin öğütülerek burada zenginleştirilmesi ve sahanın kapasitesinin üzerinde kullanımının söz konusu olduğu iddiaları bulunmaktadır.

Akışkan çamur halinde harekete geçen yığının devasa boyutu da göz önüne alındığında kurtarma ekiplerinin de can kaybına uğrama riski doğmuştur. Bu nedenle bölgeye kurtarma ekipleri yeterince müdahale edememiş, halen akma tehlikesi olan yığının yeniden harekete geçme riski nedeniyle arama çalışmalarına ucu açık şekilde ara verilmiştir. Çalışmalar esnasında yoğun yağış da arama kurtarma çalışmalarını zorlaştırmıştır.

Akan yığın içerisinde sadece siyanür ve sülfürik asit değil, sülfürik asit ve siyanürün çözdüğü kurşun kadmiyum ve arsenik gibi ağır metaller ve zehirli kimyasallar da bulunmaktadır. Ağır metal sahada ölçülebilir ancak hidrojen siyanür olarak havaya karışımın ölçümleri ve uzun vadede yaratacağı sorunlar soru işaretleri doğurmaktadır.

Akan malzemenin hemen işletmenin 300 metre aşağısında Fırat/Karasu Nehri üzerine kurulan Bağıştaş Hidroelektrik Santrali (HES) Barajı'na ulaşmasını engellemek üzere Devlet Su İşleri (DSİ) ekiplerince sedde oluşturulmuş ancak bu sedde sadece çamurun HES barajına ulaşmasına engel olacaktır. Oysa tabanda çatlaklı ve gözenekli, erime boşluklu yapısı ile bilinen geçirimli Munzur kireçtaşı birimi bulunmaktadır. Bunca zehirli, asidik kimyasal içeriği bünyesinde barındıran 1 kilometre boyunca akan malzemenin yağış ve sızıntılar ile yeraltı suyuna karışmasının nasıl önleneceğine dair yetkililerden yeterli bilgi alınamamıştır.

Yığının içeriğindeki su miktarının fazla olması nedeniyle balçık halinde olduğu görülmektedir. Yetkililerce arama kurtarma çalışmalarının devam ettiği belirtilse de yeni akma risklerinin bulunması ve afet alanının adeta bir bataklığa dönüşmesi, akan malzemenin büyüklüğü, heyelan riski gibi nedenlerle sahada etkin bir çalışmanın yapılması fiili olarak güçlük içermektedir.

Yığın kütlesi altında kalan işçilerin yerini belirlemek amacıyla drone ve termal kamera, jeoradar gibi yöntemlerle yapılan çalışmalar ise yetersiz kalmıştır. İşçilerin kamyon ve konteyner içerisinde oldukları öngörüsüyle telefon operatörlerinden ve manyetik algılama cihazlarından yararlanılarak yapılan aramalar sonuç vermemiştir.

Netice olarak, kamunun ve yatırımcıların yönetemediği bir kriz doğmuştur.

Böylesine önemli bir maden işletmesinde, depremsellik, heyelan, çamur akması, patlatmalar, zehirli kimyasallarla üretim yapılması herhangi bir sızma, akma, taşma ve buharlaşma gibi olası tüm risk ve tehlikelere karşı bir senaryo oluşturulmadığı ve buna dair projeler geliştirilmediği ve bir eylem planı hazırlanmadığı ihtimali güçlenmektedir. Heyetimizin İliç'teki görüşmeleri kapsamında şirketin yığın sahasına ilişkin acil durum eylem planının olup olmadığı ve risk analiz senaryolarının yapılıp yapılmadığı yönünde Erzincan Valisi'ne ilettiği soruya, her türlü evraka Savcılık tarafından soruşturma amaçlı el konulduğu yanıtı verilmiştir.

Yığının bir kısmı, Fırat Nehri'ne bağlanan Sabırlı Deresi yatağına dökülmüştür. Sabırlı Deresi'nin yatağının Fırat Nehri'ne bağlanan kısmında menfezler olduğu ve kimyasal nitelikli yığının baraja

akmasının sedde kurmak suretiyle engellendiği beyan edilmiştir.

DSİ yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, menfezlerin yetersiz olduğunun düşünüldüğü, bu nedenle atığın Fırat Nehrine karışma riskini engellemek için yeni menfezlerin inşasına başlandığı öğrenilmiştir. Bu tedbirlerin felaket sonrası gecikmeli olarak alınıyor olması, birçok riske karşı felaket öncesinde gerekli tedbirlerin alınmadığını göstermektedir.

Nehirler yer yüzeyinin üzerinde akmakta olan su kütleleri gibi görülse de yer altı su kaynaklarıyla beslenen bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle çevreye yayılan kimyasal nitelikli yığının akmakta olan nehirlerle kadar fiziksel olarak ulaşmasının engellenmesi tek başına yeterli bir tedbir değildir. Zira yağmurların da etkisiyle (göçüğün gerçekleştiği gün, gün boyu yağmur yağmıştır) toprağa sızan zararlı kimyasalların önce Karasu Nehri, ardından Fırat Nehri'ne ulaşma riski bulunmaktadır. Bu yayılım süreci, koşullara bağlı olarak birkaç saatte olabileceği gibi yıllar içinde de gerçekleşme riskine sahiptir. İlerleyen yıllar süresince periyodik olarak bu bölgedeki toprak ve nehirlerden numuneler alınması ve analizlerinin yaptırılması şarttır.

Fırat Nehri'ne karışması muhtemel siyanür ve sülfürik asitin yayılım alanı, nehrin denize dökülene kadar kat ettiği güzergahın üzerinde bulunan; Erzincan, Sivas, Tunceli, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Adıyaman, Gaziantep, Şanlıurfa, Suriye, Irak'tır. Fırat Nehri Basra Körfezi'nden denize dökülmektedir.

4 – PROJE SAHİPLERİNİN ORTAKLIK YAPISI

ANAGOLD firmasının ortaklık yapısı: %80'i Kanada, Amerika ortaklığındaki SSR Mining'e, %20 hissesi ise Çalık Grubu'na ait Lidya Madencilik'e aittir.

SSR Mining'in Kanada, Amerika ve Peru gibi ülkelerde de maden ocakları bulunmaktadır. SSR'in Amerika Birleşik Devletleri'nin Nevada eyaletindeki Marigold maden ocağının 2023 yılı eylül sonu itibarıyla Çöpler Altın Madeni ile aynı cirolara sahip olduğunu görmekteyiz. Kanada, Amerika ve Peru'daki varlıklarının toplamını dikkate aldığımızda ise Çöpler Altın Madeni'ndeki varlığı, toplam tüm varlıklarının % 56'sına tekabül etmektedir.

Yabancı şirketler maden üretiminde Türkiye'de ortalama % 4,93 devlete pay öderken, bu üretimlerini Amerika'nın Nevada eyaletinde yapmış olsa % 8,71 devlete katkı payı ödeyecekti. Özetle, SSR Türkiye'deki üretimini Kanada'da yapmış olsa devlete iki kat daha fazla katkı payı ödeyecekti.

Vergisel açıdan incelediğimizde, SSR'in ülkemizden aldığı yatırım teşviklerini, makine ve teçhizatla ilgili vergi indirimleri aldığını görmekteyiz. Teçhizat alımı yapıldığı dönemde KDV oranı % 18 olmasına rağmen bu firmadan % 0'a yakın KDV alınmıştır. Ülkemizde efektif vergi yükü % 6,38 civarındadır. Bu açıdan baktığımızda, bu firma ülkemizde yürüttüğü faaliyetleri Kanada'da veya

Amerika'da yürütseydi % 11,25 oranında efektif vergi ödeyecekti. Çöpler Madeni'nde yapmış olduğu üretimi Kanada'da yapmış olsa vergi ve devlet payı olarak 403 milyon dolar daha fazla para ödeyecekti. Türkiye'de yaptığı üretim sayesinde 403 milyon doları ödemedi.

Yabancı sermayeli şirketler ülkemizin birçok noktasında altın madenlerini işletmeye devam ediyorlar. Örneğin Uşak'ta Kışladağ Altın Madeni'nin ve İzmir'de Efem Çukuru Altın Madeni'nin % 100 hissesi Kanadalı Eldorado Gold Corporation Şirketine aittir. Ordu'daki Altıntepe Altın Madeni'nin % 45'i İngiliz Stratex International Plc'ye aittir. Balıkesir'deki Kızıltepe Altın Madeni'nin % 47'si İngiliz Ariana Resources PLC'ye aittir. Kayseri'de Özsüt Altın Madeni'nin % 100'ü Kanadalı Centerra Gold Inc'ye aittir. Artvin'deki Hod Madencilik'in % 30'u Kanadalı Sandstorm şirketine, % 70'i Lidya Madencilik'e aittir.

SSR Mining ayrıca, varlıklarının % 1.37'siyle Artvin'de Hod Madencilik'e ait projenin % 40 hissesini almaya çalışmaktadır. SSR, Çöpler Altın Madeni'nden sağladığı devlet katkı payı ve vergi yükü avantajlarının % 67'si, yani 270 milyon dolara tekabül eden kısmıyla Hod Maden projesinin % 40 hissesini alabilmektedir.

Üstelik bu firmanın, 270 milyon dolar karşılığında yapacağı satın alım için de oldukça kolaylık sağlanmıştır. Satın almanın % 10'u için 120 milyon dolar ödenecek, geriye kalan % 30'luk hisse kısmı ise ticari faaliyete geçildiğinde ise 150 milyon dolar ödenecektir.

Bir değer önemli konu ise şirketin elde ettiği gelirlerin transferiyle ilgili sorunlardır. SSR, yurt dışındaki firmaları ile faturalaşmaları neticesinde kâr transferleri yapmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından örtülü kazanç, örtülü sermaye ve kâr transferleri konuları hakkında gerekli incelemelerin yapılması büyük önem arz etmektedir. Özellikle Amerika, Kanada ve Türkiye firmaları arasındaki faturalaşmanın incelenmesi gerekmektedir. Örtülü kazanç, örtülü sermaye, kâr transferiyle ilgili vergiden kaçınma var mıdır? Ödenmemiş vergiler var mıdır? Vergilendirilmeden çıkan bir kazanç var mıdır? Kâğıt transferi var mıdır? Bunların mutlaka tespit edilmesi gerekmektedir.

5- FELAKETİ DOĞURAN İHLALLER

A- ŞİRKET KAPASİTE ARTIŞLARI YAPARAK YILLAR İÇERİSİNDE BÜYÜDÜ

İliç ilçesi sınırlarında bulunan Anagold Madencilik San. ve Tic. AŞ'ye ait Çöpler Kompleks Maden Projesi için,

16.04.2008: İlk "ÇED Olumlu" kararı alınmıştır.

02.12.2010: Altın üretimine başlanılmıştır.

10.04.2012: Mobil Kırıcı tesisinin işletilmesi için "ÇED Olumlu" kararı alınmıştır.

17.05.2012: Mevcut işletmeye SART tesisi ilavesi, Çöpler ekonomik olmayan kaya (pasa) sahasının depolama kapasitesinin arttırılması ve açık ocak madencilik faaliyetlerinde kapasite artışının gerçekleştirilmesi için “ÇED Olumlu” kararı alınmıştır.

24.12.2014: Çöpler sahasında sülfürlü cevherin çıkarılması ve zenginleştirilmesi amacıyla sülfürlü cevher zenginleştirme tesisi ve ADT inşasını da içeren kapasite artışı projesi için “ÇED Olumlu” kararı verilmiştir. Yığın Liç Sahası (YLS) kapasitesi 34 milyon tondan 73 milyon tona çıkarılmıştır.

07.10.2021: Mevcut açık ocaklarda kapasite artışı, pasa depolama sahalarında revizyon, Yığın Liç tesisinde büyüme ve atık depolama tesisinde (ADT) kapasite artışı için “ÇED Olumlu” kararı verilmiştir. (Proje “Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı ve Flotasyon Tesisi Projesi” olarak adlandırılmıştır.) Liç Depolama sahasında 2019 yılı sonu itibariyle depolanan Liç miktarı 53,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

YLS kapasitesinin 85,3 milyon tona yükseltildiği belirtilse de Faz 5 ve Faz 6 ile açılacak sahanın inşaatı tamamlanmadığı için bu üniteler yönünden kapasite artışı gerçekleşmemiştir.

Erzincan İliç'teki felaketin yaşandığı Anagold şirketine ait altın madeni tesisinin 2. kez kapasite artışı yapabilmesi için 7.10.2021'de ÇED Olumlu Kararı verilmiştir. Mevzuat gereğince ÇED Olumlu kararı verme yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'na aittir. İkinci kapasite artışı için dönemin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı ise Murat Kurum'dur. *(EK 1 – Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü 07.10.2021 tarihli yazısı)*

Murat Kurum döneminde olumlu karar verilen ÇED raporunun içerisindeki kapasite artış konuları aşağıda belirtilmiştir;

- Açık ocaklarda kapasite artışı çalışmaları
- Pasa depolama sahalarında kapasite artışı
- Yığın liç sahasında büyüme (Faz-5, Faz 6 ilavesi)
- ADT-1'de kapasite artışı (7. Aşama inşaat, kret kotu:1.280 m DSY)
- Sülfürlü cevher zenginleştirme tesisine flotasyon ünitesi ilavesi
- Sülfürlü cevher zenginleştirme tesisi su yumuşatma ünitesi inşası
- Sülfürlü cevher zenginleştirme tesisi iki adet soğutma kulesi kurulumu
- YLS ve ADT'de kullanılacak drenaj çakılı ve kilin kırılması ve öğütülmesi amacıyla 3 adet mobil kırıcı kullanımı (1 adet çeneli kırıcı, 2 adet darbeli kırıcı ve elek sistemi)
- ADT'de su yönetimi amaçlı olarak evaporatör kullanılması ve diğer proses havuzlarında atomizer kullanılması,
- Maden sahasında yüzey suyu yönetimi için endüstriyel atıksu arıtma tesisi inşası

- YLS ve ADT’de kullanılacak kilin temini için, kil ocağı işletmesi ve buradan madene kil temini

07.10.2021 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilen projeye ait Nihai ÇED Raporu’nda, yığın liç sahasının çökme riski göz ardı edilmiştir.

Nihai ÇED Raporu’nda ”Yığın liç tesisinin altına serilecek olan HDPE jeomembran malzemenin geçirimsizliği 2x10⁻¹⁵ m/s olmasına rağmen uygulama aşamasında oluşabilecek yırtılma ve delinmeler geçirimsizliği yükseltebilmektedir” denilmiş, bu riske ilişkin alınacak önlem olarak;

“III.7.2 İşletme Dönemi Etkileri

e) Taşkın Riski ve Alınacak Önlemler Proje alanında taşkın kontrolü aynı zamanda madenin çevreye olacak hidrolojik etkilerinin azaltılmasına yönelik olarak dizayn edilecektir. Proje ünitelerinin bulunduğu havzalara yağış ile düşecek yağmur sularının kontaminasyonun önlenmesi amacıyla proje üniteleri etrafında gerekli yerlerde kuşaklama kanalları oluşturulacaktır. Çöpler Proje sahasında mevcut durumda kuşaklama kanalları inşa edilmiş olup, 2. kapasite artışına konu üniteler için inşa edilmesi gerekli kuşaklama kanallarının konumları Bölüm III.23’de gösterilmektedir.”

taahhüdüne yer verilmiştir. Kısacası, çökme riski değerlendirilmemiş ve bu konuda herhangi bir önlem öngörülmemiştir.

Yine aynı raporda; “65 endemik tür tespit edilmiştir.” denilmektedir.

Şirketin 2014 ve 2021’deki kapasite artışlarının aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

B. MADENCİLİK FAALİYETİNİN ETKİLERİNİN BÜTÜNCÜL OLARAK TESPİTİ ENGELLENDİ

Kartaltepe Madencilik isimli firmaya ait gösterilen Çakmaktepe Maden Kompleksi’nde açık ocak faaliyeti yürütülmekte, burada çıkarılan maden cevheri de zenginleştirilmek üzere Anagold Madencilik A.Ş.’ye ait gösterilen Çöpler Maden Kompleksi’ne getirilmektedir. Başka bir ifadeyle, Kartaltepe Madencilik A.Ş.’ye ait Çakmaktepe Maden Kompleksi’nde çıkarılan maden cevheri de Anagold Madencilik A.Ş.’ye ait gösterilen Çöpler Maden Kompleksi yığın liç alanında liçme işleme tabi tutulmaktadır.

Bahsedilen iki şirketin ortaklık yapıları aynıdır.

- Anagold şirketinin %80’i SSR Mining, %20’si Lidya Madencilik (Çalık Grubuna bağlı)
- Kartaltepe şirketinin %80’i SSR Mining, %20’si Lidya Madencilik (Çalık Grubuna bağlı)

Firma tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nde yer alan “Entegre Tesisler için tek ÇED süreci işletilir” kuralını ihlal edilerek, entegre tesisi iki parçaya bölünüp iki farklı şirket üzerinden başvurular yapılarak, entegre tesisinin ünitelerini farklı projeler halinde göstererek ayrı

ayrı ÇED süreçleri işletilmiştir. ÇED Yönetmeliği'nin, emredici kuralı ihlal edilerek İliç'teki madencilik faaliyetinin bütüncül etkilerinin değerlendirilebilmesini engellenmiş, mevzuatsal anlamda hile gerçekleştirilmiştir.

Güncel durumda Lidya Holding ve SSR Mining isimli şirketlerin ortaklığında kurulan Anagold ve Kartaltepe isimli iki ayrı şirket üzerinden birbirinden farklı ÇED süreçleri işletilmek suretiyle, faaliyetinin çevresel etkilerinin bütüncül olarak değerlendirilmesi engellenmiştir.

KARAR NO	KARAR TARİHİ	PROJENİN ADI	PROJE SAHİBİ
1476	16.04.2008	ÇÖPLER KOMPLEKS MADEN İŞLETMESİ	ÇUKURDERE PETROL VE MADENCİLİK. SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.
2482	10.04.2012	MOBİL KIRMA-ELEME TESİSİ	ANAGOLD MAD. SAN. VE TİC.A.Ş.
2519	17.05.2012	SART TESİSİ ÜRETİM KAPASİTE ARTIŞI VE PAŞA ALANI GENİŞLETMESİ	ANAGOLD MAD. SAN. VE TİC.A.Ş.
4510	26.01.2017	ÇAKMAKTEPE KOMPLEKS MADENİ AÇIK OCAK İŞL. KAP. ARTŞ.	KARTALTEPE MAD.SAN.VE TİC.A.Ş.
5177	9.08.2018	ÇAKMAKTEPE KOMPLEKS MADENİ (Au+Ag+Cu) AÇIK OCAK İŞLETMESİ REVİZYONU VE KAPASİTE ARTIŞI	KARTALTEPE MADENCİLİK SAN. VE TİC. A.Ş.
6421	7.10.2021	847, 49729 VE 20067313 RUHSAT NOLU ÇÖPLER KOMPLEKS MADENİ 2. KAPASİTE ARTIŞI VE FLOTASYON TESİSİ	ANAGOLD MADENCİLİK SAN. VE TİC. A.Ş.
6609	31.03.2022	1054, 20067313, 49729, 7083 RUHSAT NOLU ÇAKMAKTEPE KOMPLEKS MADENİ İKİNCİ KAPASİTE ARTIŞI	KARTALTEPE MADENCİLİK SAN. VE TİC. A.Ş.

C. SOSYAL ONAY İÇİN HANE BAŞI 130 BİN TL HİBE YAPILDI

Erzincan İliç'te felaketin yaşandığı altın madenini işleten Anagold şirketi, 2016 yılında bölge halkına şikayet, itiraz ve dava açma haklarını kullanmamaları için maddi vaatlerde bulunduğu protokol imzalatmıştır.

Ekonomik Yer Değiştirme ve Geçim Kaynakları Destek Protokolü kapsamında, 1 Eylül 2016 tarihinden önce Erzincan İli İliç İlçesi Sabırlı Köyü'nde ikamet edenlere 40.000 TL yakacak yardımı, 50.000 TL hayvancılık desteği ve 40.000 TL yem desteği olmak üzere toplamda 130.000 TL yardım yapılmıştır. Bu yardımlar, protokol hükümlerine göre, destek alan köy sakinlerinin Anagold ve Alacer Gold Maden A.Ş.'ye ortak olduğu grup ve bağlı şirketlerin sürdürdüğü ve sürdüreceği madencilikle bağlantılı projeleri onaylaması şartına bağlanmıştır. Protokol ile yardım alanların, idari ve/veya adli başvuruda bulunmaları yasaklanmıştır. Bu şartın ihlali durumunda, şirket 130.000 TL'lik yardım miktarını faizi ile birlikte geri isteme hakkına sahip olacaktır. Güncel kur değerleri üzerinden yapılacak hesaplamada bu tutar 1.500.000 TL'ye karşılık gelmektedir.

(EK 2 – Ekonomik Yer Değiştirme Sözleşmesi)

D. VERGİ BORÇLARI SİLİNDİ

Erzincan İliç'te felaket yaşanan altın madenini işleten Anagold Madenciliğin % 80 ortağı olan, ABD Denver, Kanada Toronto merkezli SSR Mining'in 2023 yılı finansal tablolarına göre İliç'teki maden ocağıyla ilgili şirketin Türkiye'de silinen vergi, faiz ve ceza tutarı: 7 Milyon 218 Bin Dolar'dır. Bu rakam, güncel kurla 222 Milyon TL'ye tekabül etmektedir. (EK 3- ABD Federal Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu Belgeleri)

E. DIRİ FAY HATTI ÜZERİNDE MADENCİLİK FAALİYETİNE İZİN VERİLDİ

MTA'nın, Erzincan İliç'teki Anagold maden sahasının ortasından Ovacık Fay Hattı Munzur Segmenti geçmektedir.

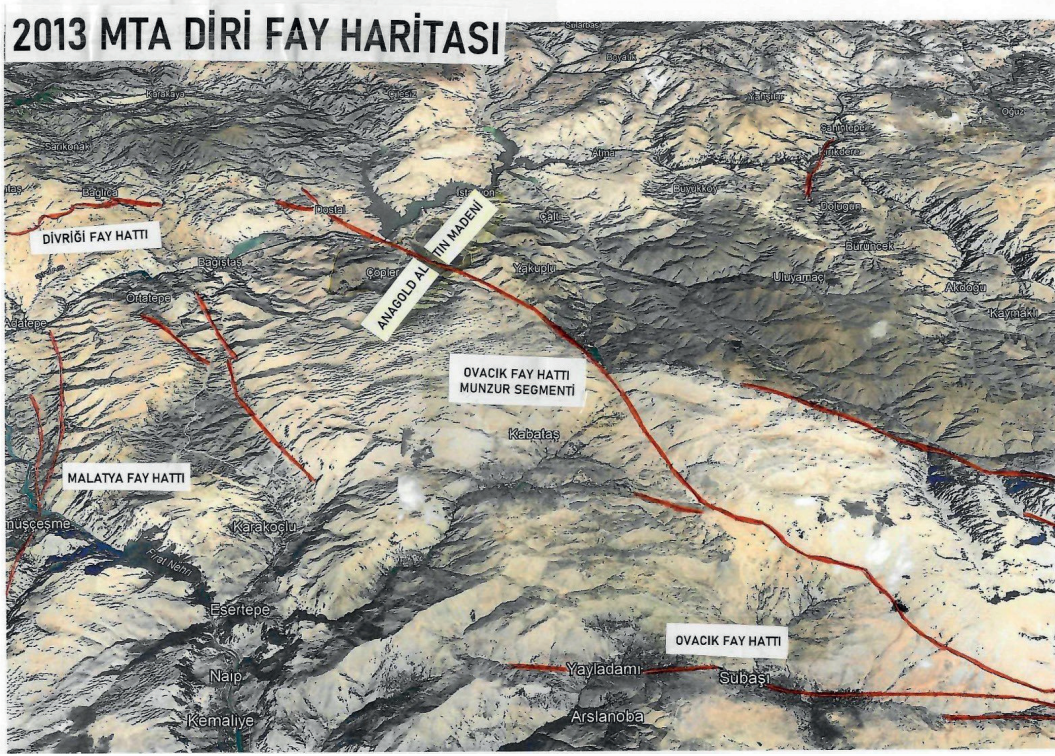
2024 yılı Ocak ayında Munzur Üniversitesi'nde gerçekleştirilen "Son Bulgular Işığında Bölgemizin Depremselliği" isimli konferansta Munzur Üniversitesi Jeoloji Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Taylan Sançar tarafından yapılan sunumda, 110 km uzunluğa sahip olan Ovacık Fayı'nda beklenen depremin yaklaşık olarak 7,4 derece olacağını tahmin edildiğinden söz edilmiştir. Maden tesisinin yakınında bulunan Malatya Fay Hattı'nda ise 7,5 derece büyüklüğünde deprem beklenildiği ileri sürülmüştür.¹

Olası büyük bir depremde bu alanda bulunan tesislerin yıkılma riski taşıyabileceği, hazırlanan ve işletilmekte olan atık depolama tesisi, üretim tesisleri ile açık kazı ve yığın liçi için gerekli tasarım parametrelerinin hem statik hem de dinamik koşullar (açık ocakta patlama ile kazı yapılması nedeniyle) dikkate alınarak yeniden yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Çöpler Maden tesisinin altından geçen Ovacık Fay Hattı-Munzur Segmenti, Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) 2013 yılına ait Diri Fay Hattında görünmektedir.²

1 Üniversitemizde "Son Bulgular Işığında Bölgemizin Depremselliği" Konulu Konferans Düzenlendi, https://www.munzur.edu.tr/haberdetay.aspx?News_ID=6344 , Son Erişim Tarihi:28.02.2024

2 Türkiye Diri Fay Haritası (2013), <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/turkiye-diri-fay-haritasi-sayisal> , Son Erişim Tarihi:28.02.2024

Bu harita, MTA'nın internet sitesinde "TÜRKİYE DİRİ FAY HARİTASI (2013)" olarak paylaşılmasına rağmen, diğer fay haritaları yanında bir tarih verilmeden paylaşılmıştır.

2023 yılı Aralık ayında, MTA tarafından Diri Fay Haritasının güncellendiği duyurulmuştur.³ MTA internet sitesinde, "MTA EKİPLERİ DEPREM BÖLGESİNDEKİ ÇALIŞMALARINI TAMAMLADI" başlığıyla yayınlanan sayfada⁴ "05.02.2023-22.02.2023 tarihleri arası deprem verilerini içeren Türkiye Diri Fay Haritası" başlık harita da paylaşılmıştır.⁵

Yapılan güncelleme sonrasında paylaşılan diri fay haritasında (05.02.2023-22.02.2023 tarihleri arası deprem verilerini içeren Türkiye Diri Fay Haritası), Ovacak Fay hattının Anagold Madencilik AŞ'ye ait Çöpler Tesisinin altından geçen kısmı olan Munzur Segmenti'nin kaldırılmış olduğu tespit edilmiştir.

3 MTA diri fay hattı haritası yeniden güncellendi, <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-mta-turkiye-diri-fay-haritasi-guncellendi-45-ilde-5-5-ve-uzeri-deprem-riski-iste-deprem-acisindan-en-riskli-iller-42379317> , Son Erişim Tarihi:28.02.2024

4 MTA ,Ekipleri Deprem Bölgesindeki Çalışmalarını Tamamladı Toplam 571 km'lik yüzey kırığı haritalandı, <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/2023-maras-depremi-giris> , Son Erişim Tarihi:28.02.2024

5 05.02.2023-22.02.2023 tarihleri arası deprem verilerini içeren Türkiye Diri Fay Haritası, https://www.mta.gov.tr/files/img/popup/DIRI_FAY_06022023_depremdata_M_2202.pdf , Son Erişim Tarihi:28.02.2024

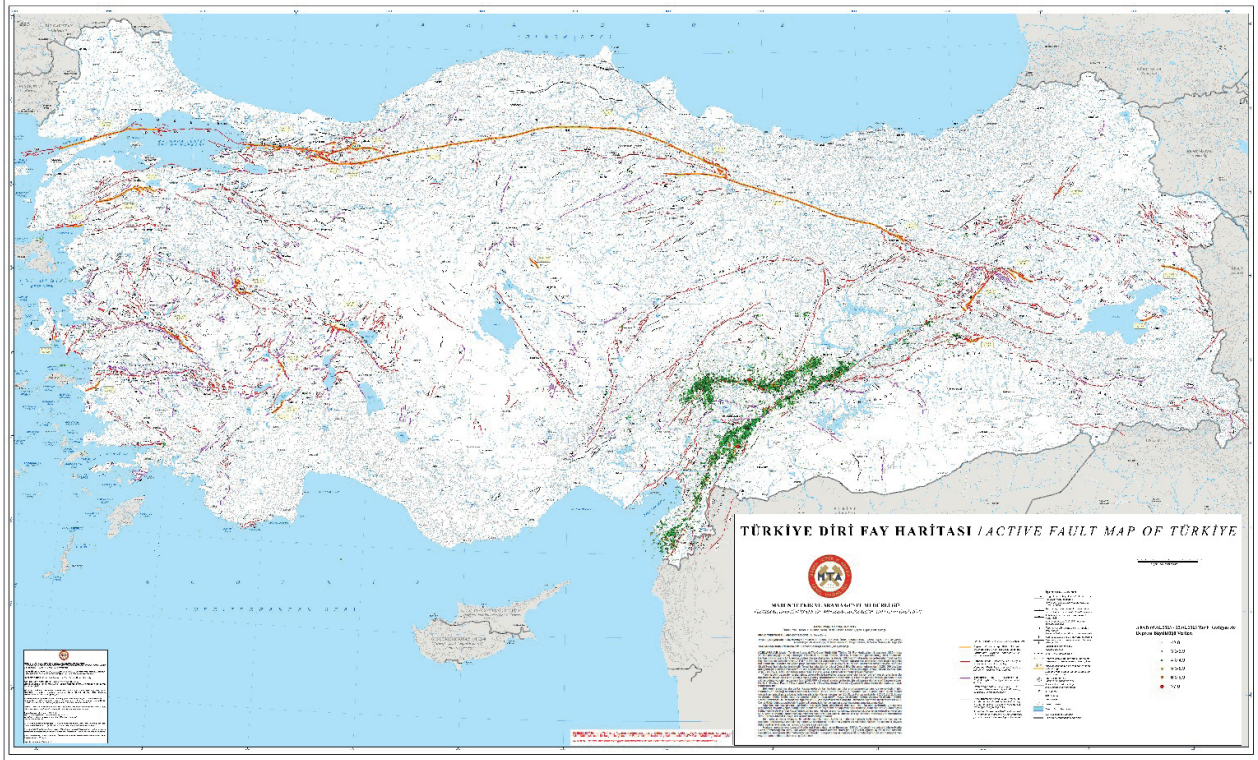

Foto: 05.02.2023-22.02.2023 tarihleri arası deprem verilerini içeren Türkiye Diri Fay Haritası - https://www.mta.gov.tr/files/img/popup/DIRI_FAY_06022023_depremdata_M_2202.pdf

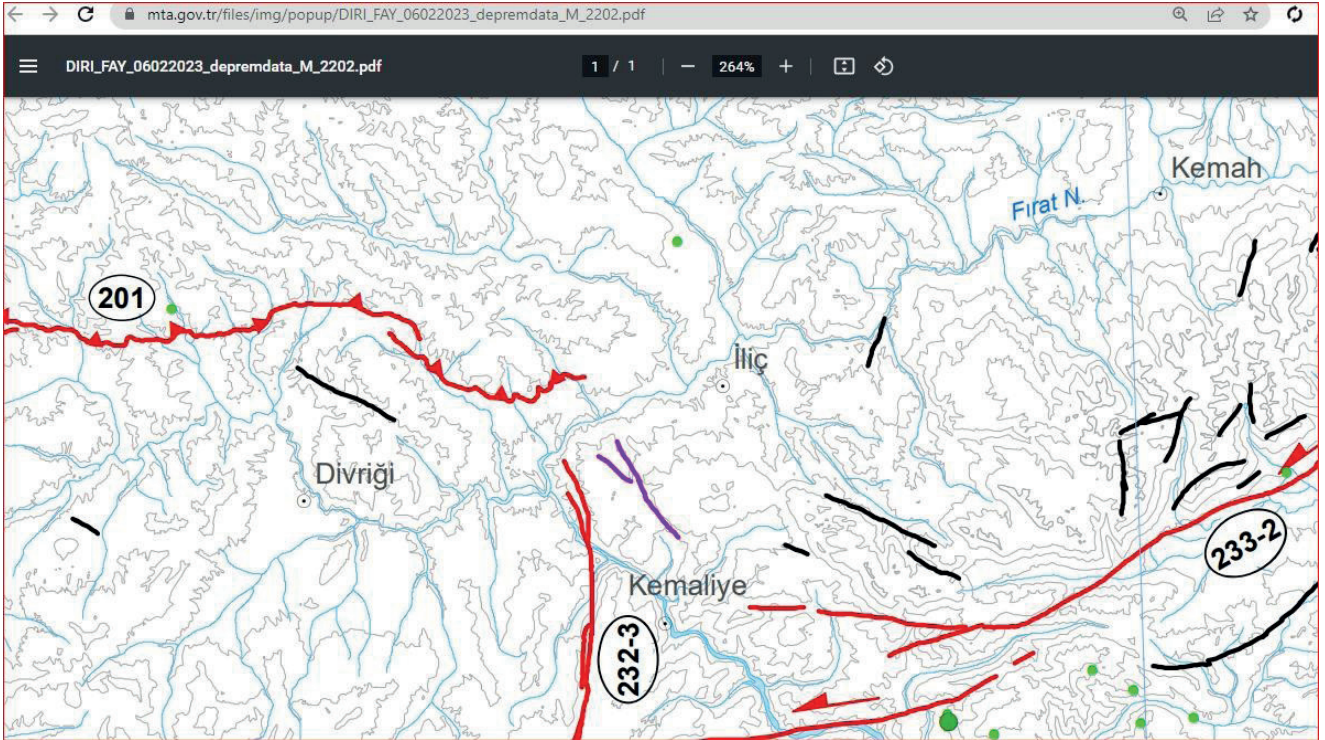

Foto: 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında güncellenen fay haritasının Ilıc'i gösteren bölümü

F. SU KAYNAKLARINI GÖRMİYEN KURUM GÖRÜŞLERİ ESAS ALINDI

Çöpler Kompleks Madenin 2. Kapasite artışı yapabilmesi için hazırlanan 2021 tarihli Nihai ÇED raporuna sunulan kurum görüşleri arasında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nce (DSİ) sunulan kurum görüşü de bulunmaktadır. DSİ'nin 18.09.2020 tarih ve 549802 sayılı görüş yazısında, "pro-

je sahasının herhangi bir içme ve kullanma suyu havzasında olmadığı belirlenmiştir” denilmiştir. Ancak, proje sahası içerisinde Fırat Nehrinin ana kollarından Karasu'nun yan kollarından Sabırlı Deresi bulunmaktadır. Aynı Nihai ÇED raporu ekinde Orman Bölge Müdürlüğü tarafından sunulan ÇED İnceleme formunda da “Bağıştaş 1 Barajı ve HES'in havzasında kalmaktadır” denilmiştir.

G. LİÇ SAHASINDA 2022 YILINDA DA KAYMALAR YAŞANMIŞ, SONRASINDA ŞİRKETE YIĞIN LİÇİ SAHASI ONAY BELGELERİ VERİLMİŞTİR

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Yönetim Genel Müdürlüğü'ne ait resmî belgede yer alan bilgilere göre, Erzincan İliç'te çevre felaketine yol açan Anagold şirketinin işlettiği altın madeni yığın liç sahasında 27.03.2022 tarihinde 1292-1346 katları arasında kayma olayı meydana gelmiştir.⁶

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 27.03.2022 tarihindeki kaymanın meydana yığın liç sahasının 4. fazındaki kayma ve 21.06.2023'te yığın liç sahasındaki boru hatlarında meydana gelen kaza sonrasında gerçekleştirilen inşaatları denetleme ve gözetleme yetkilerini Ore Mineral Sondaj Müh. Ltd. Şti. isimli firmaya devretmiştir.

Ore Mineral Sondaj Müh. Ltd. Şti. tarafından Bakanlığa sunulan teknik raporlarda⁷ yığın liç sahasının 4. fazında yaşanan kazalar sonrası yapılan onarım çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. İlgili teknik raporlarda,

- “Kayma bölgesinde bozulan şev yapısının kazı ve dolgu çalışmaları ile yeniden düzenlendiği,
- Kayma nedeniyle hasar gören jeomembran ve jeosentetik kil malzemelerinin kaldırıldığı ve yerlerine yeni geçirimsizlik malzemelerinin serildiği,
- Yenilenen geçirimsizlik malzemelerinin Bakanlığımızca istenen dayanım ve kalite kontrol testlerinin tamamlandığı,
- Kayma bölgesindeki tüm rehabilitasyon çalışmalarının 02.08.2022 tarihi itibarıyla tamamlandığı ve yığın liç sahasının kullanıma hazır hale getirildiği anlaşılmıştır.”

bildirimi yapılmıştır.

Bakanlık, 4. fazda yapılan rehabilitasyon çalışmalarının akademik açıdan da ele alınması gerektiği gerekçesiyle şirketten kurumsal bir akademik çalışma yaptırmasını istemiştir. Bunun üzerine, Anagold tarafından Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat ve Maden Mühendisliği öğretim üyelerine “Çöpler Altın Madeni Yığın Liç Sahası Faz 4 Kısmı Rehabilitasyon Çalışmaları Değerlendirme Raporu”⁸ hazırlattırılmış, bu rapor da Bakanlığa sunulmuştur.

Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi İnşaat ve Maden Mühendisliği öğretim üyeleri tarafından hazır-

6 Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün E-79380874- 145.09-4459575 sayılı yazısı.

7 Ore Mineral Sondaj Müh.Ltd.Şti.'nin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunduğu 07.07.2022 tarihli ve ORE-105-2022 sayılı yazısı ile 05.08.2022 tarihli ve ORE-115-2022 sayılı yazısı.

8 Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin 25.08.2022 tarihli ve Anagold.22.E.103 sayılı yazısı.

lanan teknik raporda,

- Yığın Liç Sahasının 4. Fazın Batı Bölümünde; şevler için daha önce yapılan stabilite analizleri ile saha incelemelerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde kayma bölgesindeki şevin güvenli hale getirildiği, bu bölümde rehabilite edilen diğer şevlerin eğim ve yüksekliklerinin mevcut durum ve şartlar altında stabilite açısından herhangi bir sorun teşkil etmeyeceği kanaatine varıldığı,
- 4. Faz Doğu Bölümünde ise, doğu şevlerinde ciddi bir deformasyon veya stabilite zafiyeti gözlenmediği,

görüşleri paylaşılmıştır.

Bakanlık, Ore Mineral Sondaj isimli şirket ile Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi öğretim üyeleri tarafından hazırlanan raporlar üzerinden, Faz 4'ün Bakanlıkça onaylanan uygulama projesinde yer alan teknik koşullara ve buna bağlı olarak "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgesi" koşullarına uygun hale getirildiği değerlendirilmesinde bulunmuş, şirkete "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgesi" kapsamında başvuru yaparak gerekli izinlerin alınmasının ardından yığın liçi sahasında işletme faaliyetlerine başlayabileceğini bildirmiştir. (EK 4 – Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Yönetim Genel Müdürlüğü'nün 4459575 ve 4547302 sayılı yazıları)

Felaketin gerçekleştiği yığın liç sahasının, çamur olarak akan 4. Fazına ait yığın liçi onay belgeleri dönemin Çevre Bakanı Murat Kurum imzasıyla verilmiştir. 4. Fazın 4B 1., 2., 3. ve 4. kısımlarına maden atığı depolama tesisi/yığın liçi onay belgeleri verilmiştir.⁹

H. ÜRETİM BASKISI ODAKLI TASARIM VE UYGULAMALAR

Erzincan İliç'te Anagold'a ait tesisteki liçleme işleminden geçirilecek cevher faz 1-2-3-4 olarak inşa edilen yığın liç alanına serilmektedir. Kaymanın meydana geldiği yığın liç sahası, açık ocakların bulunduğu bölgenin bitişiğine konumlandırılmıştır.

13 Şubat 2024 saat 14 sularında meydana felaket üzerine İliç Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma dosyası¹⁰ kapsamında ifadesi alınan şüpheliler İliç Sulh Ceza Hakimliğine sevk edilmiştir. İliç Sulh Ceza Hakimliğine ifade veren şüphelilerin verdiği bilgilere göre ¹¹,

- Olay günü (13 Şubat 2024) sabah saat 8.30'da yığın liç sahasındaki çatlaklara dair ihbarda

9 Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün

a) 05.08.2020 tarihli ve 79380874-145.09-E.160668 sayılı

b) 07.10.2020 tarihli ve 79380874-145.09-E.208655 sayılı

c) 27.10.2020 tarihli ve E-79380874-145.09-226313 sayılı

ç) 27.01.2021 tarihli ve E-79380874-145.09-169697 sayılı

yazıları

10 İliç Cumhuriyet Başsavcılığının 2024/88 Soruşturma Sayılı Dosyası

11 İliç Sulh Ceza Hakimliği, 2024/4 Sorgu No'lu dosyası kapsamında düzenlenen 16.02.2024 tarihli ifade tutanağı

bulunulduğu,

- Sabah saat 11:00 sularında şirketin Amerika'da bulunan merkezine mail atılmış, Amerika'dan bu bildirimde herhangi bir dönüş yapılmadığı,
- Yığın liç sahasındaki çatlakların bildirilmiş olmasına rağmen tesiste çalışmaların devam ettirildiği, öğlen saat 12.00-12.15 arasında patlatma işlemlerinin yapıldığı,
- Saat 14:00 sularında söz konusu felaketin yaşandığı,

ifade edilmiştir.

İfadelerden ayrıca,

- Yığın liç sahasında 8 metre olması gereken basamak yükseklikleri aşıldığı (!)
- Yığın liç sahası tasarımıının hatalı olduğu,
- İlk kaymanın 33. basamakta olduğu

bilgilerine de erişilmektedir.

Anagold'un resmi internet sitesine göre, yığın liç sahasının fazlarının her biri 8 metre yüksekliğine sahip 8 basamaktan oluşmalıdır.¹² Buna göre hesaplandığında 4 fazda maksimum 32 basamak olması gerekmektedir. Ancak ifadelerde proje şirketinin 36 basamağa kadar çıkma yetkisi verdiği ve kazanın 33. basamaktayken gerçekteşiği iddia edilmiştir.

İfade tutanaklarında yer iddialar, Çevre, şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın sahanın bu durumunu denetlemediği ve üretim baskısı yaratan bu tasarım değişikliğine onay verdiği şüphesi ile oluşan kazada sorumluluk taşıdığı şüphesi kapsamında ceza soruşturmasına dahil edilmesi gerekliliğini doğurmaktadır.

6. FELAKET SONRASI İHLALLER

A. CEZA SORUMLULUĞU ÇALIşANLARA YÜKLENİLDİ

Erzincan İliç'te Anagold şirketinin işlettiği altın madeninde yaşanan felaketle ilgili olarak; Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlatılan Bilirkişi Ön Raporu esas alınarak 6 çalışan tutuklanmıştır.

Tutuklanan operasyon direktörü vekili, proses oksit müdürü, oksit operasyon baş mühendisi, oksit operasyon mühendisi, borulama süpervizörü bilirkişi ön raporunda asli kusurlu bulunmuşlardır.

Bilirkişi ön raporunda, söz konusu felaket işçi hatasına indirgenmiştir. Bu nedenle de personeller

12 Çöpler Operasyonları, https://www.anagold.com.tr/tr/projects/copler_operasyonlari.html , Son Erişim Tarihi:29.02.2024

tutuklanmıştır.

Bilirkişi ön raporunda, asıl İşveren Anagold Madencilik San ve Tic. A.Ş. işveren vekili, alt işveren pozisyonundaki şirketleri (Çiftay AŞ, Kar-sa AŞ, Asil Çöplerler AŞ ve Keklikler A.Ş.) yeterince denetim ve gözetime tâbi tutmadığı için tali kusurlu bulunmuştur.

3 Mart 2024 tarihli haberlerde, proses mühendisliği ve jeoloji mühendisliği pozisyonunda çalışan 2 şüphelinin daha tutuklandığı bilgisi paylaşılmıştır. Son durumda 8 kişinin tutuklu yargılandığı soruşturma süreci devam etmektedir.

Büyük endüstriyel tesislerde yaşanan iş kazaları ve cinayetleri hakkındaki yargı süreçlerinde, asıl işverenler “denetleyen”, “yatırım yapan” gibi konumlandırılarak, cezalandırmanın dışında tutulmaktadır. İliç soruşturmasının başlangıç aşamasına yön veren ön bilirkişi raporunda da bu politika güdülmüş, konu teknik personellerin dikkat ve özen yükümlülüğüne hapsedilmiş, asıl işveren ise organizasyonun sadece denetim pozisyonundaymış gibi bir algı yaratılmıştır. Bu nedenle, ekseri olarak işletmede mühendis pozisyonunda çalışan şüpheliler asli kusurlu bulunmuştur.

Ancak, asıl işverenin işletmenin üst yönetim kadrosundan, alt kadrosunda çalışan personelerine kadar tüm katmanları üzerinde dikey hiyerarşik bir düzlemde yarattığı üretim baskısı ve bununla bağlantılı emek sömürüsü, güvencesizlik ve benzer hak ihlallerini doğuran diğer baskılar bu tesislerde meydana gelen iş kazası ve cinayetlerinin temelini oluşturmaktadır.

Bu yönüyle, Anagold’un ve alt işletme sahiplerinin yarattığı üretim baskısı ve kârı maksimize etmeye yönelik şirket politikaları bu tesislerin daha yoğun kapasiteyle çalışmalarına, kıt kaynakları daha yoğun tüketmelerine, çevre ve halk sağlığı, işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri için harcanacak maliyet kalemlerinin kısılmasına yol açmaktadır. Bu koşullar altında yürütülen üretim faaliyetlerinde iş kazası ve cinayetler de kaçınılmaz hale gelmektedir.

Anagold’un gerek Erzincan gerekse Türkiye bürokrasisi ve siyasetinde sahip olduğu güç, şirketin denetimsizleşmesinin önünü açmıştır. Sistemik politikalar ile kırsaldaki yaşam olanaklarından, geçim kaynaklarından koparılan, kadim üretim biçimlerine yabancılaştırılan yurttaşlar üzerinde “rıza temini” için icra ettiği yoksulluk yönetimi, hibe destekleri, istihdam politikaları, altın madeni üzerindeki yurttaş denetimi ve yargısal denetimi etkisiz kılmayı amaçlamıştır.

Öte yandan, söz konusu denetimsel eksiklikler ile yaşanan felaket arasında illiyet bağı bulunmaktadır. Bu yönüyle kamu görevlilerinin de dahil edilmesi gereken bir ceza soruşturması süreci işletilmesi gerekmektedir.

B. AÇIK OCAK KISMINA DOLAN ATIK KÜTLESİ GİZLENMEK İSTENDİ

Erzincan İliç'teki altın madeninde yaşanan felaket sonrası basına yansıyan ve yansıtılan görüntülerde liç sahasındaki kütlenin Fırat Nehri'ne akan Sabırlı Deresi'nin olduğu vadiye doğru kaydığı izlenmektedir. Bu görüntüler, sadece Sabırlı Vadisi'nin zarar gördüğü algısını oluşturmuştur.

Ancak bulunduğu yerden kopan devasa atık kütesinin bir kısmı da liç sahasının diğer tarafına doğru akmıştır. Kayan bu kütle, 200 metrenin üzerinde derinliğe sahip olan açık ocak çukuruna dolmuştur.

Göçük altında kalan kamyon şoförünün ve bazı işçilerin muhtemel yeri de burasıdır.

(EK 5- Manganez Ocağının Olay Sonrası Çekilen Fotoğrafı İle 2021 Yılına Ait Google Earth Görüntüsü)

C. SADECE ÇEVRE İZİN VE LİSANSI İPTAL EDİLDİ

Erzincan İliç'te Anagold'un işlettiği altın madeninde yaşanan felaket sonrası firmanın çevre izin ve lisansının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca süresiz olarak iptal edildiği açıklanmıştır.

Tesisin aşağıdaki resimde de görüleceği üzere 2 adet izin ve lisansı bulunmaktadır. Aşağıdaki tablonun ilk sırasındaki 03.10.2023 onay tarihli Çevre İzin ve Lisans Belgesi, olaydan 3 gün sonra iptal edildiği duyurulan lisans belgesidir. Ancak 28.05.2021 tarihli Çevre İzin ve Lisans Belgesinin geçerliliği devam etmekte, Bakanlık internet sitesinde geçerli izin ve lisans belgeleri arasında yayınlanmaya devam etmektedir.

Başvuru No	Çevre Kimlik No	İşletme Adı	İşletme Adres	Tesis İli	Lisans Konuları	İzin Konuları	Belge Türü	Onay Tarihi	Ek Kaç Ma
592349	222533670	ANAGOLD MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ - ERZİNCAN ŞUBESİ	KÖYÜN KENDİSİ Mahallesi, MADEN SAHASI SOKAK, No: 21-, İLİÇ / ERZİNCAN	ERZİNCAN	Maden Atığı Bertaraf-Depolama Kategori A	Hava Emisyon,Atıksu Deşarjı	İzin ve Lisans Belgesi	03.10.2023	📁
524283	288064266	ANAGOLD MADENCİLİK	ABDULLAH PAŞA	ERZİNCAN		Atıksu Deşarjı	İzin ve Lisans	28.05.2021	📁

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği'nin 14. Maddesinin 3. fıkrasında “Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler nedeniyle işletmeye süre verilmeksizin çevre izin ve lisans belgesi iptal edilir. Bu işletmeler için çevre izin ve lisans süreci yeniden başlatılır ve işletme kendi adına yeni geçici faaliyet belgesi düzenlenene kadar faaliyette bulunamaz. Geçici faaliyet belgesi olmaksızın faaliyette bulunan işletmeler hakkında 2872 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca idari yaptırımlar uygulanır” hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, firma için yeniden izin ve lisans süreci başlatılarak, yeni geçici faaliyet belgesi verilebilir. Bundan dolayı, çevre izin ve lisanslarının süresiz iptal edilmiş olması, maden tesisinin tamamen kapatıldığı anlamına gelmemektedir. İlerleyen süreçte şirket “geçici faaliyet belgesi” olarak tekrar faaliyete başlayabilir.

Mevzuat gereğince çevre izin ve lisans sürecinde, “İl Müdürlüğü Uygunluk Yazısı” alınması gerekmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün denetim ve kontrolü sonrası verilen bu yazının alınabilmesi için, İl Müdürlüğü yetkililerince ilgili tesisin incelenmesi, tesisteki sorunların analiz edilmesi gerekmektedir. Çatlakların ve sorunların uzun süredir bilinmesine rağmen çevre izni verilmiş olması yeterli denetim ve kontrolün Valilik ve İl Müdürlüğü tarafından yapılmadığını göstermektedir.

Diğer yandan, işletmenin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen çevre izninin ve lisansının iptal edilmesine rağmen, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Anagold'a verdiği 6 işletme ruhsatı iptal edilmemiştir.

Table 3.1 Granted Licences and Operating Permits

Province	Town	Village	Registration No.	Licence No.	Licence Area (ha)	Licence Type	Licence Group	Operation Permit	Operation Permit Area (ha)	Licence Issue Date	Licence Expiry Date	Licensor	Project
Erzincan	İliç	Çöpler	1027313	847	941.92	Operation	IV (Metallic)	Au+Ag+Cu+Hg Mn	Au+Ag+Cu+Hg: 941.92 Mnc: 941.92	6/11/1986	6/11/2026	Anagold	Çöpler-Çöpler Scada
Erzincan	İliç	Çöpler	2384036	49729	13,747.51	Operation	IV (Metallic)	Au+Ag+Cu+Mo	909.50	4/08/2016	4/08/2026	Anagold	Ardeş-Çöpler Sıcak Su-İzmittepe-Mesajı
Erzincan	İliç	Ortaçtepe	2386272	50237	600.00	Operation	IV (Metallic)	Au	18.07	21/03/2018	21/03/2028	Anagold	İlimdere-Darımıyocara
Erzincan	İliç	Sabıri	3095732	20047313	1,184.91	Operation	IV (Metallic)	Au+Ag+Cu	216.41	25/10/2021	25/10/2031	Anagold	Çakmaktepe Se-Ardış
Erzincan	İliç	Çöpler	3201587	76817	49.32	Operation	I-B (Brick Tile Clay)	Clay	6.68	15/07/2019	15/07/2029	Anagold	Clay Licence
Erzincan	İliç	Çöpler	3201588	76818	49.09	Operation	I-B (Brick Tile Clay)	Clay	49.09	15/07/2019	15/07/2029	Anagold	Clay Licence
Total (ha)					16,572.75								
Erzincan	Kemaliye	Kabalay	2450158	57004	1,564.69	Operation	IV (Metallic)	Au+Cu	931.87	2/09/2018	2/09/2023	Kartalpepe	Mavidere
Erzincan	Kemaliye		3129489	200707602	1,572.23	Pending Operation	IV (Metallic)	-	-	2/08/2007	2/08/2012	Kartalpepe	Mavidere
Erzincan	Kemaliye		3129490	200707605	577.92	Pending Operation	IV (Metallic)	-	-	2/08/2007	2/08/2012	Kartalpepe	Mavidere
Erzincan	Kemaliye		3129496	200707606	1,818.11	Pending Operation	IV (Metallic)	-	-	2/08/2007	2/08/2012	Kartalpepe	Mavidere
Erzincan	İliç		1025544	58473	606.60	Operation	IV (Metallic)	Fe+Cu	7.54	16/11/2017	16/11/2027	Kartalpepe	Findikdere
Erzincan	İliç	Yakuplu	1032719	7083	1,756.55	Operation	IV (Metallic)	Au+Ag+Cu+Fe Cr	Au+Ag+Cu+Fe: 175.00 Cr: 607.47	2/04/2011	2/04/2021	Kartalpepe	Boysamlıdere-Akarsu-Şarlıdere
Erzincan	İliç	Yakuplu	1027026	1054	640.87	Operation	IV (Metallic)	Au+Ag+Cu+Fe	359.33	30/07/2017	30/07/2027	Kartalpepe	Çakmaktepe
Erzincan	İliç	Ortaçtepe	2003094	7161	642.68	Operation	IV (Metallic)	Fe	214.65	7/05/2013	7/05/2023	Kartalpepe	Ortaçtepe
Total (ha)					9,199.65								

Kaynak: Anagold'un %80 ortağı olan SSR Mining şirketine ait resmi teknik rapor

D. HAK İHLALLERİ

İliç Cumhuriyet Başsavcılığının 2024/89 Soruşturma sayılı dosyası kapsamında Sedat Cezayirlioğlu hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 217/A-1 maddesi uyarınca Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma suçundan adli kontrol tedbirine tâbi tutulması istenilmiş, bu istek İliç Sulh Ceza Hakimliği'nin 2024/3 Sorgu sayılı ve 15.02.2024 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

Sulh Ceza Hakimliği'nin 15.02.2024 tarihli kararına İliç Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz edilmiştir.

İtiraz üzerine dosyayı tekrar inceleyen İliç Asliye Ceza Mahkemesi, 2024/3 Değişik İş sayılı dosyası kapsamında 16.02.2024'te itirazı kabul ederek Sedat Cezayirlioğlu'nun Adli Kontrol Altına Alınmasına karar vermiştir.

Alınan adli tedbir kararı kapsamında Sedat Cezayirlioğlu'nun felaketin meydana geldiği maden sahasının 3 km kadar yakınına gitmesi yasaklanmış, her gün saat 10:00-12:00 ve 16:00-18:00 saatleri arasında olmak üzere günde 2 kez imza atması kararlaştırılmıştır.

Sedat Cezayirlioğlu adına İliç Asliye Ceza Mahkemesi'nin verdiği adli kontrol kararına itiraz Erzin- can 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2024/128 D. İş. sayılı dosyası kapsamında 23.02.2024'te kısmen kabul edilmiştir. Günde 2 kez imza atma yükümlülüğü 15 günde 1 kez imza yükümlülüğü olarak değiştirilmiştir. Sedat Cezayirlioğlu'nun maden sahasının 3 km kadar yakınına gitmesi yasağı devam etmektedir.

Hakkında 3 km yasağı uygulanan Sedat Cezayirlioğlu'nun doğum yeri olan Sabırlı Köyü maden sahasının 250 m yakınındadır.

Felaketin hemen sonrasında Sedat Cezayirlioğlu hakkında başlatılan soruşturma ve alınan adli kontrol tedbirleri ve bu tedbirlere yapılan itirazlar sonucunda verilen kararlar,

zgrlk ve Güvenlik Hakkı (AİHS Madde 5)

Maden sahasına yaklaşma yasağı, Sedat Cezayirlioğlu'nun seyahat özgürlüğünü kısıtlamaktadır.

Özel Hayatın ve Aile Yaşamının Korunması Hakkı (AİHS Madde 8)

Doğum yeri olan Sabırlı Köyü'ne yaklaşma yasağı, Sedat Cezayirlioğlu'nun özel hayatını ve aile yaşamının korunması hakkını ihlal etmektedir.

Düşünce ve İfade zgrlğ Hakkı (AİHS Madde 10)

Sedat Cezayirlioğlu hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 217/A-1 maddesi uyarınca Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma suçundan soruşturma başlatılması, maden sahasına yaklaşma yasağı uygulanması, düşünce ve ifade hürriyetini, bilgi edinme ve yayma özgürlüğünü de kısıtlamaktadır.

7. FELAKETİN İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ¹³

Anagold Madencilik ve Çiftay Şirketi'nin işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından birinci dereceden kusurları olduğu aşikârdır. 13 Şubat tarihinde gerçekleşen çökme öncesindeki son bir ayda işçilerin var olan riskleri ve endişelerini defalarca kez üstlerine aktardığı, olay günü de benzer uyarıların yapıldığı, alanın bir kısmı kapatılsa da gerekli bilgi ve uyarıların işçilere yapılmadığı anlaşılmıştır.

İşçilerin alandan uzaklaşmasını sağlayacak son derece hayati olan siren gibi uyarıcı sistemlerin de bölgede bulunmadığı tarafımıza ifade edilmiştir.

Liç yığını altında kalan işçilerin güvende olabileceği öne sürülen ve yetkililerin “yaşam konteyneri” olarak ifade etmeyi tercih ettiği konteynerin de işçilerin gündelik molalarda dinlenmek için kullandıkları özelliksiz bir konteyner olduğu anlaşılmıştır.

Tüm bunların yanında, kapasitenin üzerinde üretim baskısı da işçilerin üzerine yüklenmiştir. İşçilerin kazançları, ulaşılması zor hedeflere bağlanınca üretim baskısı oluşmuş, bu durum da sağlıklı bir çalışma koşulunu ortadan kaldırmıştır. Bağımsız Maden-İş Sendikası'nın aktarımlarına göre, madende çalışan işçilere baskılar olağan hale gelmiş, sendika değiştirmeleri yönünde zorlamalar yapılmış, işten atma tehditleri sıradanlaşmış, ücretlerden banka promosyonlarının dağıtımına kadar çeşitli zorluklar çıkarılmış, aynı işi yapan işçiler arasında farklı ücretlendirmeler yapılmış -ve dolayısıyla iş barışı bozulmuş- işçilerin kök maaşları yanına eklenen promosyon, prim, ikramiye gibi hak edilmiş hakları kamuoyuna salt maaş gibi servis edilerek, yüksek maaşa çalıştıkları algısı yaratılmak istenmiştir.

Sendikanın aktarımına göre, olay günü taşeron şirket olan Çiftay, işçileri mesaiye ve toprağı kaldırmaya çağırmış ancak işçiler buna itiraz etmiştir. Bunun üzerine de Çiftay şirketi, işçilere ya 3 aylık ücretsiz izinli evrağına imza atmaya ya da işbaşı yapmayı dayatmıştır.

8. DEĞERLENDİRME

Netice olarak 13 Şubat 2024'te İliç'te yaşanan iş cinayeti vakiasının nedenlerini şu maddelerle özetleyebiliriz.

A. TASARIM VE UYGULAMA SORUNLARI

Çöpler Maden Kompleksi'nin planlarına göre açık ocağın doğu ve güneydoğusunda yığın liç sahası, güney ve batısında ise pasa depolama sahaları bulunmaktadır.

¹³ Raporun bu bölümü, CHP Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Genel Başkan Yardımcılığı tarafından kaleme alınmıştır.

Açık ocakların bulunduğu bölgenin hemen yanında konumlandırılan yığın liç sahasının, 1., 2., 3. ve 4. fazları inşa edilmiş, 2021 tarihli ÇED Olumlu kararının verildiği kapasite artışı için gereken 5. ve 6. fazlar ise henüz inşa edilmemiştir.

Anagold Madencilik'in internet sitesinde yığın liç sahasının her biri 8 metre yüksekliğinde 8 basamaktan oluştuğu belirtilmiştir. Şirketin beyanlarına göre, faaliyette olan ilk 4 fazın toplamda 32 basamak olması gerekirken, 36 basamağı öngören bir tasarım ve uygulama söz konusudur. Bu durumda, her bir basamağın 8 metre olması durumunda dahi, en az 288 metre yüksekliğe sahip bir tasarım ve uygulama projesine onay verildiği ihtimali ortaya çıkmaktadır.

Açık ocak sahalarındaki patlatmaların -ki olay günü de saat 12:00 sularında bir patlatma daha yapılmıştır- yaratacağı titreşim ve yer hareketlerinin felaket üzerindeki etkilerinin de araştırılması gerekmektedir.

Açık ocak, pasa depolama alanları, yığın liçi ve proses alanlarının Çöpler Deresi havzasında, Ovacık Fay Hattı'nın Munzur Segmenti'nin üzerinde konumlandırılması da diğer temel tasarım ve planlama hatalarındandır. Nitekim 13 Şubat'ta yaşanan felaket nedeniyle yığın liç sahasının ağırlıklı bir kısmı Sabırlı Deresi'nin bulunduğu vadiye akmış ve Fırat Nehri üzerinde oluşan yeni riskler halen bertaraf edilememiştir.

B. ÜRETİM BASKISI VE KAPASİTE FAZLASI ÇALIŞMA

Proje faaliyetleri süresince açık ocaklar derinleşirken, yığın liç sahasının yüksekliği ve taşıdığı yük artmıştır. Ceza soruşturmasında yer alan ifadeleri de dikkate aldığımızda, 36 basamak olarak öngörülen yığın liç sahası, mevcut yapısıyla (ilk 4 faz) dünyadaki standartların da üzerinde bir yükseklik ve kapasiteyi taşımak zorunda bırakılmıştır. Başka bir deyişle, açık ocakların bitişiğinde inşa edilen yığın liç sahası olması gerekenden yüksek yapılmış, bu sahaya kapasitesinin üzerinde cevher yüklenmiştir.

Anagold tarafından Çöpler Kompleks Madeni için hazırlanan 2021 tarihli Nihai ÇED Raporu'na göre, yığın liç sahasının -ilk 4 fazın- mevcut kapasitesi 58 milyon tondur. Ancak, 58 milyon ton olarak belirtilen bu kapasite Kartaltepe Madencilik tarafından hazırlanan Çakmaktepe Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı için hazırlanan Nihai ÇED Raporu'nda aktarılan verilere göre 2021 Ekim ayında dolmuştur. Sonraki tarihlerde faz 5 ve faz 6 ile açılması planlanan kısmın inşa edilmediği de düşünüldüğünde, ilk 4 fazın bulunduğu alana 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla kapasitenin üzerinde yükleme yapıldığı gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Olay günü sabah saatlerinde yığın liç sahasındaki çatlakların ihbar edilmesine rağmen alana solüsyon akışı durdurulmadığı gibi sahada saat 12:00 sularında patlatmalar yapılmıştır. (EK 6- Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı Nihai ÇED Raporu ile Çakmaktepe Kompleks Madeni 2. Kapa-

C. DENETİMSİZLİK VE/VEYA DENETİMİN ÖZEL FİRMALAR ELİYLE GÖRDÜRÜLMESİ

Söz konusu sahada “özelleştirilmiş” denetim mekanizması işletilmiştir. Şöyle ki; Yığın liç sahasının inşaatın denetimi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı adına özel bir denetim firması tarafından yapılmıştır.

İnşaatını denetlediği yığın liç sahasında 27.03.2022’de kaymalar, 21.06.2022’de ise siyanürlü solüsyonları içeren boru hattı patlaması yaşanması üzerine sorumlu tutulması gereken bu özel denetim firmasına, bahsedilen kazalar sonrasındaki onarım ve tamirat çalışmalarının gözetilmesi görevi de verilmiştir. Firma, yığın liç sahasındaki ve boru hattındaki onarım ve tamiratları yeterli bulmuştur.

Özel firmanın denetim raporu sonrasında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Anagold isimli firmadan bu sefer söz konusu onarım ve tamirat işlemlerine ilişkin kurumsal bir akademik çalışma yaptırtmasını istemiştir.

Bunun üzerine Anagold, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat ve Maden Mühendisliği öğretim üyelerine hazırlattığı “Çöpler Altın Madeni Yığın Liç Sahası Faz 4 Kısmı Rehabilitasyon Çalışmaları Değerlendirme Raporu” nu Bakanlığa sunmuştur.

Söz konusu raporlar üzerine yığın liç sahası tekrar faaliyete açılmıştır.

İliç’te 13.02.2024’te yaşanan felaketler ile maden tesisinde yapılan denetimlerin eksikliği ve yetersizliği arasında da illiyet bağı vardır. Özelleştirilmiş denetimler sonucu elde alınan raporlar esas alınarak tekrar faaliyete açılan sahada 13 Şubat felaketi yaşanmıştır.

10. SONUÇ

- 1.) Anagold Madencilik'e ait Çöpler Kompleks Madeni sahasında 13 Şubat 2024'te yaşanan felaketi sonrasında bir afet yönetim krizi doğmuştur.
- 2.) Olayın hemen sonrasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve İçişleri Bakanı başta olmak üzere kamu yetkilileri tarafından göçük altında kalan 9 işçinin kurtarılabilmesi için birçok arama yöntemi açıklanmış olmasına karşın, kaybolan 9 işçi halen bulunamamıştır.
- 3.) Felaket sonrasında, yığın liç sahasından kopan kimyasal içerikli kütlenin bir kısmı Sabırlı Deresi diğer kısmı açık ocakların bulunduğu sahalarda birikmiştir. İçinde cevher bulunan bu kütlenin yönetiminin nasıl olacağı, akıbetinin ne olacağı, çevre izin ve lisans belgesi iptali dışında Çöpler Kompleks Maden sahasının madencilik faaliyetlerinin devam edip etmeyeceğine dair bir açıklama yapılmamıştır.
- 4.) Yığın liç sahasından kayan ve geride kalan kütleler içerisindeki cevherin tekrar işlenmesine yönelik planlamaların ve yer araştırmalarının yapıyor olması, bu felaketten ders çıkarılmadığı gerçeğini ortaya koymaktadır
- 5.) Anagold'un işlettiği madende meydana gelebilecek tehlikelere karşı hazırlanan "Acil Durum Eylem Planının" yetkili kurum veya kuruluşlar tarafından felaket öncesi incelenip incelenmediği, onaylanıp onaylanmadığı soru işaretidir. Zira maden sahasında yığın liçi akması konusunda önleyici tedbirlerin alınmadığı veya yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır.
- 6.) Yıkım yaşanan yığın liç sahası ilk 4 fazı inşa edilerek işletmeye alınmıştır. İşletmeye alınan bu sahanın toplam kapasitesi 58 Milyon ton olup, bu kapasite Ekim 2021 itibariyle dolmuştur.
- 7.) Yığın liç sahasında 27 Mart 2022 tarihinde yaşanan kayma olayı ve 21 Haziran 2022 tarihinde patlayan siyanür borusu olayı ile yaklaşık 3 ay tesisteki faaliyetlerin durdurulmasına müteakip tekrar faaliyete izni verilmesi ve aynı yığın liç sahasında 13 Şubat 2024'te yaşanan felaket arasındaki illiyet bağlarını ortaya çıkaracak, yasal sorumluları hakkında cezai süreç başlatacak mekanizmalar işletilmemiştir.
- 8.) 13 Şubat felaketinin yaşandığı Çöpler Maden Tesisinde, Murat Kurum'un Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yaptığı dönemde;
 - 58 Milyon ton kapasiteli yığın liç sahasında, kapasitesi üzerinde cevher serilerek liçleme işlemi yapılmaya devam edilmiştir.
 - Firmanın resmi internet sitesinde paylaşılan bilgilerden, yığın liç sahasının 32 basamaktan oluştuğu anlaşılmaktadır. Ancak, uygulamada yığın liç sahasının 36 basamak olmasına yönelik tasarım ve uygulama projeleri onaylanmıştır.
 - 2021 yılında Çöpler Maden Kompleksi için yapılan 2. Kapasite artışında, yığın liç sahasının 85,3 Milyon tona çıkarılmasına yönelik ÇED Olumlu kararı verilmesine rağmen bu kapasite artışını sağlayacak olan 5. ve 6. Faz inşaatları tamamlanmamıştır. Mevcuttaki 58 Milyon ton kapasiteli yığın liç sahasında kapasite üstü üretim yapılmasına göz yumulmuştur.
 - Kapasitesi dolan yığın liç sahasına, Kartaltepe Madencilik'e ait Çakmaktepe Kompleks Madeninden daha fazla malzeme getirilmesini öngören, bunun için de 58 milyon tonluk sahanın halihazırda 85,3 milyon ton kapasiteli olduğuna dair sahte beyan içeren artış projesine ÇED Olumlu kararı verilerek yığın liç sahası üzerindeki üretim baskısının daha da artmasına

- yol açılmıştır.
- Yığın liç sahasının denetim görevi Bakanlık adına özel bir denetim firmasına yaptırılmıştır. Proje sahibinin sunduğu denetim raporları yeterli bulunarak tesisteki yanlışlıkların devamlılığı sağlanmıştır.
 - 27 Mart ve 21 Haziran 2022 tarihli kazaların yaşandığı yığın liç sahası, özel denetim firması raporları ve firma sahibinin sunduğu raporlar esas alınıp gerekli onarımlar yapıldı denilerek 22 Eylül 2022’de tekrar faaliyete başlatılmıştır.
 - Murat Kurum’un İliç’teki felakete giden sürecin baş sorumlularından biri olmasına rağmen halen TBMM Çevre Komisyonu Başkanı görevini yürütüyor olması abesle iştigaldir. Acilen istifası gerekmektedir.
- 9.) Türkiye tarihinin en büyük çevre felaketlerinden birisini yaşarken, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki’nin, esas denetleyici ve sorumlu olduğu halde adeta bir misafir gibi 7. Gün sahaya gelmiş olması, felaket sürecini ne kadar ciddiyetsiz takip ettiğinin önemli bir göstergesidir. Sahaya geç gelmesini sağlık nedenlerine dayandıran Özhaseki’nin sosyal medya paylaşımlarından bahsettiği süre zarfında İstanbul’da iş insanlarıyla toplantı yaptığı, Adana ve Osmaniye’de kura çekilişlerine katıldığı, ziyaretler yaptığı tespit edilmiştir.
- 10.) İzleme, kontrol ve denetim faaliyetlerinin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile aynı zamanda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da yapılması gereklidir. Bakanlıklar bu tesisle ilgili yaptıkları denetimleri şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşmamışlardır.
- 11.) Maden alanındaki liç yığınının, şev stabilite analizlerinin hidrojeolojik, hidrolik inceleme çalışmalarının yapılıp yapılmadığı, bunların uygulanıp uygulanmadığı, kontrolünün, yerinde denetiminin olup olmadığı hususları kamuoyu ile paylaşılmamıştır.
- 12.) Yığın liç sahasında yaşanan felaket sonucunda çevreye yayılan kimyasal içerikli malzemenin hareketi şimdilik durmuş gibi görünse de hem bu malzemenin hem de liç sahasının kalan kısmının yeniden harekete geçmesi riski bulunmaktadır. Siyanür ve diğer kimyasal içerikli malzemelerin çevreye sızması, su kaynaklarını ve havayı kirletme, toprak verimliliğini azaltma, ekosisteme ve biyolojik çeşitliliğe zarar verme ve halk sağlığı yönünden ciddi tehlikeler oluşturma gibi çeşitli çevresel riskleri beraberinde getirmektedir. Tüm bu risk kümesine karşılık, AK Parti hükümeti ve şirketin malzemenin başka alana taşınması ve malzeme içindeki cevherin kurtarılmasına dair çalışmalara ağırlık vereceği anlaşılmaktadır.
- 13.) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen çevre izni ve lisans belgesinin iptal edilmesine rağmen, diğer izin ve lisans belgelerinin, ÇED olumlu kararları ile ÇED Gerekli Değildir kararlarının iptaline ya da “geri alınmasına” dair süreç işletilmemiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın Anagold Madencilik’e verdiği 6 ruhsat da iptal edilmemiştir. Bu ruhsatların 2026,2028,2029,2031 yıllarına geçerlilik süreleri devam etmektedir.
- 14.) ÇED raporu ve Proje Tanıtım Dosyalarında gerçeğe aykırı ve hileli bilgi kullanılmasına, verilen taahhütlere aykırı hareket edilmesine rağmen şirket hakkında herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır.
- 15.) Uzmanlarca 7 ve üstü büyüklükte depremler üretebileceği ifade edilen Ovacık Fay Hattının Munzur Segmenti, tesisin tam altından geçmektedir. Henüz bir deprem dahi olmadan, söz

konusu felaket yaşanmışken; böylesine riskli bir bölgede bu projeye nasıl izin verildiği ayrı bir soru işaretidir.

- 16.) Devlet Su İşleri (DSİ) ÇED Raporu görüşünde, 'Proje sahası herhangi bir içme ve kullanma suyu havzasında bulunmamaktadır' denilmiştir. Oysaki saha Karasu Nehri ve Bağıştaş Barajı havzası içinde yer almaktadır. Felaketten sonra toprağa yayılan siyanür ve ağır metaller içeren kimyasal içerikli malzeme yer altı sularına karışarak Fırat Nehri üzerinden 9 il ve 3 ülkeyi geçerek Basra Körfezi'ne dökülme ve geçtiği her yere zehir taşıma riski barındırmaktadır.
- 17.) 13 Şubat'ta yaşanan felaket sonrasında ortaya çıkan kriz, maden tesisine dair birçok ihlali de gözler önüne sermiştir. Tesisin içme, kullanma suyu havzasında ve fay hattı üzerinde kurulması gibi projenin yerinin belirlenmesindeki hile ve hatalar, proje sahası içerisindeki ünitelerin konumlandırılmasından işletilmesine ilişkin tasarım ve uygulama yanlışlıkları, yetersiz denetim mekanizmaları, ÇED ve diğer izin süreçlerinde yapılan usulsüzlükler, ve diğer eksiklikler, vahşi madencilik uygulamaları, üretim baskısı, emek sömürüsü gibi proje başvurusundan başlayarak projenin işletme aşamaları süresince devam eden birçok usulsüzlük ve hukuksuzluk üzerine inşa edilen, 13 Şubat'ta yaşanan felaket neticesinde yönetilmesi imkansız kriz doğuran, etkisi yıllarca sürececek çevresel yıkıma neden olan, ciddi kirlilik ve sağlık riskleri ortaya çıkaran Çöpler Kompleks Maden Tesisi adil geçiş kapsamında kapatılmalıdır.
- 18.) Erzincan İliç'teki Anagold Madencilik'e ait Çöpler Kompleks Madeninde üretim faaliyetine başlandığı günden maden faciasının yaşandığı güne kadar 2,5 kat kapasite artışına gidilmiştir. Bölgedeki hayvancılık gibi temel geçim olanakları bitmiş, tesisin 250 metre yakınındaki Sabırlı Köyü yoğun patlatmalar, zehirli atıkların havaya, suya, toprağa karışması; toz vb. olumsuz koşullar nedeniyle yok olma noktasındadır.
- 19.) Maden alanında yer alan İliç ilçesi Çöpler Köyü, Bağıştaş isimli barajın yakınına taşınmıştır. Bölgede geçim kaynağı olan hayvancılık, arıcılık, peynir, süt ve bal üretimi sona ermiştir. Yaşanan bu çevre felaketi nedeniyle, içme ve kullanma sularına zehir atıklar karışacaktır.
- 20.) Maden tesisindeki işçiler ve ekonomik geçimleri maden tesisi üzerine kurulu toplulukların yaşayacakları işsizlik, güvencesizlik, ekonomik belirsizlikler, sağlık sorunları, yerel ekonomide meydana gelebilecek zayıflama, dış göç dalgaları gibi olası sosyal ve ekonomik risklerle mücadele edebilmek adına yeni istihdam olanaklarının planlanmasını da içeren kısa ve uzun vadeli stratejik planların hazırlanması ve adil geçiş ilkeleri kapsamında ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- 21.) Kütle altında kalan 9 işçinin arama çalışmaları nihayete erdirildikten sonra, felaketin ağır sonuçlarının ortadan kaldırılması ve sahanın rehabilitasyonu süreçlerinin birlikte planlanması gerekmektedir.
- 22.) 13 Şubat 2024'te yaşanan felaket tekil bir felaket olarak değerlendirilemez. Proje yerinin belirlenmesi sürecinden, proje sahası içerisindeki ünitelerin konumlandırılmasına ilişkin tasarım ve uygulamalara, denetim mekanizmalarının etkin uygulanmamış olmasından, ÇED ve diğer izin süreçlerinde yapılan usulsüzlüklere, hilelere ve diğer eksikliklere kadar uzanan zincirleme eylem ve davranışların neticesinde 13 Şubat 2024 tarihli felaket yaşanmıştır. Bu yönüyle, proje çalışanlarına yöneltilen ceza soruşturmasının, olayın asli kusurluları olan işverenler ile kamu görevlilerini de kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekmektedir.

- 23.) Felaket sonrası başlatılan ceza soruşturmasında tutuklanan şüphelilerin tesisteki çalışma pozisyonlarına dikkat edildiğinde, açıkça görülmektedir ki; AK Parti bir kez daha bu yaşananların tüm sorumluluğunu çalışanların üzerine atmak istemektedir. Felaketin önünü açan onayları veren siyasi sorumlular ise yargıdan kaçırılmak istenilmektedir.
- 24.) Siyanürlü kimyasallar ile liç edilmiş, içinde siyanürlü sıvı çözeltinin yanında bol miktarda zehirli ağır metaller de içeren toprakla temas halindeki çevre yayılmış milyonlarca ton malzemenin alandan uzaklaştırılması için önleyici tedbirler zamanında alınmamıştır. Etkisi yıllar sürecektir geri dönüşü mümkün olmayan bir çevresel yıkım meydana gelmiştir. Çevreye ağır, geniş çaplı ve uzun vadeli zarar veren bu hukuka aykırı eylemler nedeniyle bağlı ekosistemlerin geleceği tehlikeye atılmış ve “ekokırım” suçu maddi ve manevi tüm unsurlarıyla gerçekleşmiştir.
- 25.) Türk Ceza Kanunu’nda “iş kazalarına ve cinayetlerine karşı yeterli önlemleri almamak” fiilinin suç olarak düzenlenmemiş olması, ağır ve tehlikeli iş kollarındaki iş cinayetlerinin sayısını artırmaktadır. 13 Şubat felaketi yetkililer tarafından toprak kayması ya da heyelan olarak nitelendirilmek suretiyle doğal afet algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. 13 Şubat’ta yaşanan felaket siyasi sorumlular eli ile gerçekleştirilen bir cinayete dönüşmüştür.

İLİÇ HEYETİ

Deniz YAVUZYILMAZ

Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanlığından Sorumlu Genel
Başkan Yardımcısı, Zonguldak
Milletvekili

Gamze TAŞÇIER

Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanlığından Sorumlu Genel
Başkan Yardımcısı, Ankara
Milletvekili

Baran BOZOĞLU

Parti Meclisi Üyesi

Müzeyyen ŞEVKİN

Adana Milletvekili

Mustafa SARIGÜL

Erzincan Milletvekili

Rapora Ek Katkı Sunanlar

Cevdet AKAY

Karabük Milletvekili

Raportörler

Deniz YAVUZYILMAZ – Genel
Başkan Yardımcısı

Cömert Uygur ERDEM- Grup
Danışmanı

Kadir DEMİRYÜREK – TBMM
Danışmanı

EKLER

EK 1 - Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 07.10.2021 Tarihli Yazısı

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-20289998-220.01-1917939

07.10.2021

Konu : 847, 49729 ve 20067313 Ruhsat Nolu
Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite
Artışı ve Flotasyon Tesisi Projesi ÇED
Olumlu Kararı

DAĞITIM YERLERİNE

Erzincan İli, İliç İlçesi, Çöpler Mevkii'nde, Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş. tarafından yapılması planlanan 847, 49729 ve 20067313 Ruhsat Nolu Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı ve Flotasyon Tesisi projesi ile ilgili olarak Bakanlığımıza Çevrimiçi ÇED süreci Yönetim Sisteminden sunulan ÇED Raporu, İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

847, 49729 ve 20067313 Ruhsat Nolu Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı ve Flotasyon Tesisi hakkında ÇED Yönetmeliğinin 14.maddesi gereğince Bakanlığımızca " Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu " Kararı verilmiş olup, Erzincan Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından kararın halka duyurulması gerekmektedir.

Söz konusu projeye ait Nihai ÇED Raporu ve eklerinde belirtilen hususlar ile 2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden yürürlüğe giren yönetmeliklerin ilgili hükümlerine uyulması, mer'i mevzuat uyarınca ilgili kurum/kuruluşlardan gerekli izinlerin alınması, projede yapılacak Yönetmeliğe tabi değişikliklerin de Bakanlığımıza veya Erzincan Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) 'ne iletilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, bahse konu proje ile ilgili olarak proje sahibi tarafından, 25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği (Değişik:RG-08/07/2019-30825)"nin 18.Maddesi 5.bendinde yer alan hüküm kapsamında, ÇED Olumlu Karar tarihinden itibaren 3 (üç) aylık periyotlarda yatırımın; başlangıç, inşaat ve işletme sonrasına ilişkin kaydedilen gelişmeleri içeren Proje İlerleme Raporu'nun Bakanlığımıza sunulması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

Mehrali ECER

Bakan a.

Çevresel Etki Değerlendirmesi
İzin ve Denetim Genel Müdürü

Ek:

1 - ÇED Olumlu Belgesi

2 - Koordinatlar (15 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Bilgi:

Çed İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: C3D8EFA9-28CE-4C3C-8897-C68CB1AB0A4

Doğrulama Adresi: <https://www.tatkiye.gov.tr>

Mustafa Kemal Mah.Eskişehir Devlet Yolu (Damlapınar Bulvarı) 9.km No:278
Çankaya/ANKARA Telefon No: (0312) 410 10 00 Faks: (0312) 419 21 92

Bilgi için: Reyhan BULUT
Çevre Mühendisi
Telefon No:(312) 410 18 47

**EKONOMİK YER DEĞİŞTİRİME VE GEÇİM
KAYNAKLARI DESTEK PROTOKOLÜ**

Bu Ekonomik Yer Değiştirme ve Geçim Kaynakları Destek Protokolü (bundan sonra "Protokol" olarak anılacaktır) aşağıdaki imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, bundan sonra "Anagold" olarak anılacak olan, Çöpler Köyü Mevkii, İliç-Erzincan adresinde mukim Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş ile bundan sonra aşağıda kimlik bilgileri ve adresleri bildirilmiş, birlikte "Destek Alanlar" olarak anılacaklar arasında akdedilmiştir.

Aşağıdaki konularda taraflar mutabık kalarak bu Protokolü geçerli kılmışlardır.

Madde 1 – SÖZLEŞMENİN KONUSU

Bu Protokol, Anagold tarafından Destek Alanlara, tek bir ödeme olarak ve tek bir defaya mahsus olmak üzere, 40.000,00- TL yakacak yardımı, 50.000,00-TL hayvancılık desteği ve 40.000,00- TL yem desteği olmak üzere toplamda 130.000,00 TL yardım yapılmasını kapsamaktadır.

**Madde 2 – TARAFLARIN
YÜKÜMLÜLÜKLERİ**

2.1. Destek Alanlar bu Protokolün imza tarihinden itibaren 7 gün içerisinde, 1 Eylül 2016 tarihinden öncesinde Erzincan İli, İliç İlçesi, Sabırlı Köyü'nde ikamet ettiklerini kanıtlayan Sabırlı Köyü Muhtarlık yazısı, tapu kaydı örneği ve vukuatlı nüfus kayıt örneğini Anagold'a teslim etmekte yükümlüdür. Söz konusu evrakların Anagold'a ilgili süre içerisinde ibraz edilmemesi ve/veya Destek Alanların 1 Eylül 2016 tarihinden önce Sabırlı Köyünde yerleşik olmamaları halinde bu Sözleşme kendiliğinden geçersiz hale gelecek ve Anagold'un Destek Alanlara hiçbir şekilde ödeme yapma yükümlülüğü olmayacaktır.

2.2. Yukarıdaki maddede belirtilen evrakların Destek Alanlar tarafından Anagold'a ibrazının ardından 30 gün içerisinde Sözleşme konusu bedel, tek defaya mahsus olarak Destek

**ECONOMIC DISPLACEMENT AND LIVELY
HOOD RESTORATION PROTOCOL**

This Economic Displacement and Lively Hood Restoration Protocol (to be referred as "Protocol" hereinafter) is signed between Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. carrying its activities in Çöpler Köyü Mevkii, İliç-Erzincan address and to be referred as "Anagold" and the parties whose identity info and address are given below and to be referred as "Grantee" altogether, and it shall gain validity as of the day it is signed.

Parties agreed on the issues listed below and this Protocol gained validity.

Article 1 – SUBJECT OF THE CONTRACT

This Protocol covers Anagold's one-time payment and one payment to Grantees as support for heating as TL 40.000,00-, stockbreeding support as TL 50.000,00-, and feed support as TL 40.000,00-; and TL 130.000,00 in total.

Article 2 – LIABILITIES OF THE PARTIES

2.1. Grantees are responsible for submitting the official note obtained from mukhtar of Sabırlı Village indicating that they reside in Erzincan Province, İliç County, Sabırlı Village before September 1st, 2016, copy of deed registry and detailed civil registry to Anagold within 7 days as of the day the Protocol is signed. If the documents cannot be submitted to Anagold in the related time period and/or Grantees do not reside in Sabırlı Village before September 1st, 2016, the Contract shall be invalid automatically and Anagold shall not be liable for making a payment to Grantees under any circumstances.

2.2. After the mentioned documents are submitted to Anagold by Grantees, the amount subject to the Contract shall be paid to a single bank account informed by Grantees to

Alanların Anagold'a bildirecekleri banka hesabına yatırılacaktır. Söz konusu bedelin, ilgili banka hesabına yatırılmasından sonra Anagold'un Destek Alanların tümüne karşı tüm yükümlülüğünün sona erdiğini Destek Alanlar kabul ve taahhüt eder.

2.3. Destek Alanlar, Anagold'un yürütmekte olduğu oksitli üretim ve Sülfür Genişleme Projesi ve ileride yürüteceği faaliyetleri de dâhil ve fakat bununla sınırlı olmaksızın, hâlihazırda devam etmekte olan maden işletmesine ve/veya Anagold'un ve/veya Alacer Gold Madencilik A.Ş.'nin ortak olduğu, grup ve bağlı şirketlerinin sürdürdüğü ve sürdüreceği tüm madencilikle bağlantılı projelere ilişkin muvafakat verdiklerini; Anagold ve grup, ortak ve bağlı şirketlerinin sürdürdüğü herhangi bir madencilik faaliyeti aleyhine, yasal mevzuat tarafından korunan gerçek bir hak ihlaline uğramadıkları müddetçe, özel ve resmi kurumlar nezdinden herhangi bir özel, idari ve/veya adli başvuruda bulunmayacaklarını; gerçek bir hak ihlaline uğramaksızın resmi veya özel kurumlar nezdinde böyle bir başvuruda bulunmaları halinde bu Protokol kapsamında almış oldukları tüm ödemeyi, ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte nakden ve defaten Anagold'un yapacağı ilk bildirim üzerine derhal geri ödeyecekleri kabul, taahhüt ve beyan ederler.

2.4. Destek Alanlar, Anagold ve Alacer Gold Madencilik A.Ş.'nin ortak olduğu, grup ve bağlı şirketlerinin bundan sonra yapacağı madencilik faaliyetlerinin ifası için her türlü desteği vermeyi kabul ve taahhüt eder.

Madde 3 – VERGİLERİN ÖDENMESİ

Bu Protokolün akdedilmesinden kaynaklanan damga vergisi Anagold tarafından ödenecek olup ilgili yardımın alınması ve kullanılması sebebi ile doğacak tüm vergiler, Destek Alanların sorumluluğundadır.

Madde 4 – UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Anagold as a single payment in 30 days. When the amount is paid to the related bank account, Grantees accept and undertake that Anagold's liability against all Grantees shall be ended.

2.3. Grantees accept, undertake and declare that they give consent to oxide production and Sulfide Expansion Project and including but not limited with the its activities carried or to be carried by Anagold, ongoing mining operations and/or all other projects related to any mining activities carried or to be carried by Anagold and/or Alacer Gold Madencilik A.Ş.'s affiliates and subsidiaries; as long as they are not subject to violation of rights protected by legislation, they shall not make a private, administrative and/or judicial application to private and public institutions against any kind of mining activities carried by Anagold and/or its affiliates and subsidiaries; if they make an application to private and public institutions although they are not subject to violation of rights they shall return the payment subject to this Protocol with its legal interest as of the payment day in cash and in advance to Anagold upon the first notice made by Anagold.

2.4. Grantees, undertake and declare that they give every kind of support for the execution of all mining activities which will be carried out by Anagold and Alacer Gold Madencilik A.Ş. group companies, affiliates and subsidiaries.

Article 3 – PAYMENT OF TAXES

Stamp tax occurred due to this Protocol shall be paid by Anagold and all other taxes to occur due to receiving a donation and use of donation shall be under the liability of the Grantees.

Article 4 – SETTLEMENT OF DISPUTES

EK 3- ABD Federal Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu Belgeleri

SSR Mining Inc.

Notes to Condensed Consolidated Financial Statements

(unaudited)

	Nine Months Ended September 30,	
	2023	2022
Balance as of January 1	\$ 8,574	\$ —
Increase associated with tax positions taken during the current year	—	—
Increase (decrease) associated with tax positions taken during a prior year ⁽¹⁾	(7,218)	9,200
Settlements	(1,356)	—
Decrease associated with lapses in statutes of limitation	—	—
Balance as of September 30 ⁽¹⁾	\$ —	\$ 9,200

(1) Of the gross unrecognized tax benefits, nil were recognized as current liabilities in Condensed Consolidated Balance Sheet as of September 30, 2023.

As of September 30, 2023 and December 31, 2022, nil and \$8.6 million, respectively, represent the amount of unrecognized tax benefits, inclusive of interest and penalties that, if recognized, would impact the Company's effective income tax rate. As of September 30, 2023 and December 31, 2022, the total amount of accrued income-tax-related interest and penalties included in the Condensed Consolidated Balance Sheets were nil and \$5.2 million.

On March 12, 2023, Türkiye enacted Tax Amnesty legislation, which allows taxpayers to voluntarily pay tax on uncertain tax positions and waives assessed interest, penalties up to 50.0% of tax and risk of audit if paid in accordance with the process outlined in the legislation. As a result, during the nine months ended September 30, 2023, the Company released \$7.2 million of tax, interest, and penalties in *Income and mining tax benefit (expense)* in the Condensed Consolidated Statements of Operations. During the third quarter of 2023, the Company paid \$1.4 million in a cash settlement in accordance with its Tax Amnesty agreement.

7. OTHER OPERATING EXPENSES, NET

The following table includes the components of *Other operating expense, net*:

	Three Months Ended September 30,		Nine Months Ended September 30,	
	2023	2022	2023	2022
Artmin transaction and integration costs	\$ 30	\$ —	\$ 406	\$ —
Pitarrilla transaction costs	—	1,561	—	1,561
SEC conversion costs	—	—	—	1,255
Impairment of other assets ⁽¹⁾	2,637	—	2,637	—
Other	—	(82)	—	(120)
Total	\$ 2,667	\$ 1,479	\$ 3,043	\$ 2,696

(1) Represents non-cash write-downs of various assets and materials and supplies inventories.

**UNITED STATES
SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION
Washington, D.C. 20549**

Form 10-Q

(Mark One)

QUARTERLY REPORT PURSUANT TO SECTION 13 OR 15(d) OF THE SECURITIES EXCHANGE ACT OF 1934

For the Quarterly Period Ended September 30, 2023

or

TRANSITION REPORT PURSUANT TO SECTION 13 OR 15(d) OF THE SECURITIES EXCHANGE ACT OF 1934

For the transition period from _____ to _____

Commission File Number: 001-35455

SSR MINING INC.

(Exact name of registrant as specified in its charter)

British Columbia
(State or Other Jurisdiction of Incorporation
or Organization)

98-0211014
(I.R.S. Employer Identification No.)

Suite 1300 - 6900 E. Layton Ave, Denver, Colorado, 80237

(Address of Principal Executive Offices)

Registrant's telephone number, including area code (303) 292-1299

Securities registered pursuant to Section 12(b) of the Act.

Title of each class	Trading symbol	Name of each exchange on which registered
Common shares without par value	SSRM	The Nasdaq Stock Market LLC

Indicate by check mark whether the registrant (1) has filed all reports required to be filed by Section 13 or 15(d) of the Securities Exchange Act of 1934 during the preceding 12 months (or for such shorter period that the registrant was required to file such reports), and (2) has been subject to such filing requirements for the past 90 days. Yes No

Indicate by check mark whether the registrant has submitted electronically every Interactive Data File required to be submitted pursuant to Rule 405 of Regulation S-T during the preceding 12 months (or for such shorter period that the registrant was required to submit such files). Yes No

Indicate by check mark whether the registrant is a large accelerated filer, an accelerated filer, a non-accelerated filer, a smaller reporting company, or an emerging growth company. See definitions of "large accelerated filer," "accelerated filer," "smaller reporting company," and "emerging growth company" in Rule 12-b2 of the Exchange Act.

EK 4- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Yönetim Genel Müdürlüğü'nün 4459575 ve 4547302 sayılı yazıları)

**T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü**

İVEDİ

Sayı : E-79380874-145.09.4459575
Konu : Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
Çöpler Maden İşletmesi Yağın Liçi Sahası
Rehabilitasyon Çalışmaları ve Maden Atığı
Depolama Onay Belgesi Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 23.06.2022 tarihli ve 3959676 sayılı yazısı.
b) Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün 29.06.2022 tarihli ve 4025582 sayılı yazısı.
c) 01.07.2022 tarihli ve 4039595 sayılı yazımız.
ç) Ore Mineral Sondaj Müh Ltd Şti.'nin 07.07.2022 tarihli ve ORE-105-2022 sayılı yazısı.
d) Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün 03.08.2022 tarihli ve 4249693 sayılı yazısı.
e) Ore Mineral Sondaj Müh Ltd Şti.'nin 05.08.2022 tarihli ve ORE-115-2022 sayılı yazısı.
f) 10.08.2022 tarihli ve 4302657 sayılı yazımız.
g) Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin 25.08.2022 tarihli ve Anagold.22.E.103 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazıda, Erzincan İli, İliç İlçesinde madencilik faaliyeti gösteren Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yağın liçi sahasında 27.03.2022 tarihinde 1292-1346 katları arasında bir kayma olayı meydana geldiği belirtilerek, olayın meydana geldiği tarihten günümüze kadar olan süreçte Bakanlığımız Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ve Erzincan İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda sahada yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiş ve konunun Bakanlığımızca yağın liçi sahası için düzenlenen "Maden Atığı Depolama Tesisi Onay Belgesi" kapsamında değerlendirilmesi istenmiştir.

Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün ilgi (b) yazısında, 21.06.2022 tarihinde Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yağın liçi sahasındaki boru hatlarında meydana gelen kazaya bağlı olarak oluşan çevre kirliliği nedeniyle, gerekli çevresel tedbirler tamamlanmaya kadar Bakanlığımızca işletmenin faaliyetinin durdurulduğu ifade edilerek, bu kapsamda;

- Sahanın tamamında "Maden Atığı Depolama Tesisi Onay Belgesi" verilen şartlara dönüşüm sağlanması,
- Oluşabilecek sızıntılar başta olmak üzere boru hatlarında meydana gelebilecek anıza durumlarını önceden haber verecek otomasyon sisteminin kurulması,
- Yağın liçi sahasının tamamında yağmur suyu kontrolünü sağlayacak drenaj sisteminin kurulması ve

- Yaşanan kazaların tekrarlanmaması amacıyla alınması gereken ilave tedbirlerin Bakanlığımıza ve İl Müdürlüğümüze bildirilmesi istenmiştir.

İlgi (c) yazımızda Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin madencilik faaliyetleri kapsamında Bakanlığımız adına yığın liçi ve atık barajı inşaatlarının denetim görevini üstlenen ve aynı zamanda kayma olayının meydana geldiği yığın liçi 4. fazındaki onarım çalışmalarında da gözetim görevi verilen Ore Mineral Sondaj Müh.Ltd.Şti. tarafından yığın liçi 4. Fazının genel durumu, 4. Faz batı bölümünde 1292-1346 katları arasında meydana gelen kaymanın nedenleri, yapılması planlanan onarım çalışmalarının kapsamı, 4. Fazın doğu bölümünde solüsyon borusunda meydana gelen arıza ve her iki olaya ilişkin olarak alınan tedbirler hakkında Bakanlığımıza bilgi verilmesi istenmiştir.

Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün ilgi (d) yazısında, 02.08.2022 tarihinde Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yığın liçi sahasında İl Müdürlüğü personeli tarafından bir denetim gerçekleştirildiği belirtilerek, sözkonusu denetimde;

- Yığın liçi sahasında 4. fazda meydana gelen kayma sonrası başlatılan rehabilitasyon çalışmalarının tamamlandığı,
- İl Müdürlüğümüzün ilgi (b) yazısı ile işletme tarafından alınması istenen çevresel tedbirlerin tamamlandığının tespit edildiği ifade edilmiştir.

Ore Mineral Sondaj Müh.Ltd.Şti.'nin ilgi (ç) ve (e) yazıları ve eklerinde sunulan teknik raporlarda, Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yığın liçi sahasının 4. Fazının doğu ve batı bölümlerinde meydana gelen kazalar sonrası yapılan onarım çalışmaları hakkında Bakanlığımıza bilgi verilmiştir. İlgi (ç) ve (e) yazılar ve eklerinin Bakanlığımızca incelenmesi neticesinde aşağıda belirtilen değerlendirmeler yapılmıştır:

4. Faz Batı Bölümünde

- Kayma bölgesindeki malzemenin liç ünitesinin diğer bölümlerine nakledildiği,
- Kayma bölgesinde bozulan şev yapısının kazı ve dolgu çalışmaları ile yeniden düzenlendiği,
- Kayma nedeniyle hasar gören jeomembran ve jeosentetik kil malzemelerinin kaldırıldığı ve yerlerine yeni geçirimsizlik malzemelerin serildiği,
- Yenilenen geçirimsizlik malzemelerinin Bakanlığımızca istenen dayanım ve kalite kontrol testlerinin tamamlandığı,
- Kayma bölgesindeki tüm rehabilitasyon çalışmalarının 02.08.2022 tarihi itibarıyla tamamlandığı ve yığın liçi sahasının kullanıma hazır hale getirildiği anlaşılmıştır.

4. Faz Doğu Bölümünde ise

- Yığın liçi sahasının 4. Faz doğu yönünde siyanürlü solüsyon borusunda meydana gelen kazadan sonra solüsyonun yayıldığı sedde dolgusunun kaldırıldığı ve sedde üstündeki geçirimsizlik malzemelerinin yenilendiği,
- Yığın liçi üzerinde bulunan solüsyon hatlarına sensörlü kesici vanaların yerleştirildiği,
- Yığın liçi sahasının 4. Faz doğu yönünde siyanürlü solüsyon borusunda meydana gelen kazadan sonra Erzincan İl Müdürlüğümüzün ilgi (b) yazısı ile işletme tarafından yapılması istenen erken uyarı otomasyon sisteminin kurulma çalışmalarının tamamlandığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

- İçi jeomembranla kaplı yağmur suyu toplama havuzu ve iletim kanalı inşaat çalışmalarının tamamlandığı,
- Ayrıca işletme sahasında daha sonra meydana gelebilecek kaçaklara karşı ilave tedbir olarak doğu bölümünde ulaşım yolu güzergahının değiştirildiği anlaşılmıştır.

Bu değerlendirmelere ek olarak, Bakanlığımızca, 4 fazın doğu ve batı bölümlerinde yapılan rehabilitasyon çalışmalarının akademik açıdan da ele alınması gerektiği mütalaa edilmiş ve ilgi (f) yazımızla üniversitelerin inşaat ve maden mühendisliği bölümlerinde görevli öğretim üyeleri tarafından kurumsal akademik bir rapor hazırlanarak Bakanlığımıza sunulması istenmiştir. İlgili (g) yazı ekinde ise, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat ve Maden Mühendisliği öğretim üyeleri tarafından hazırlanan "Çöpler Altın Madeni Yığın Liç Sahası Faz 4 Kısmı Rehabilitasyon Çalışmaları Değerlendirme Raporu" Bakanlığımıza sunulmuştur. Muğla Ün. Mühendislik Fakültesi Akademik Çalışma Grubunun sözkonusu rapordaki değerlendirmelerinde;

4. Faz Batı Bölümünde:

- Şevler için daha önce yapılan stabilite analizleri ile saha incelemelerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde kayma bölgesindeki şevin güvenli hale getirildiği, bu bölümde rehabilite edilen diğer şevlerin eğim ve yüksekliklerinin mevcut durum ve şartlar altında stabilite açısından herhangi bir sorun teşkil etmeyeceği kanaatine varıldığı,
- 4. Faz batı bölümünde yapılan geçirimsizlik malzemesi (jeomembran ve jeosentetik kil) imalatlarının teknik şartnamelerine uygun olarak yapıldığı, malzemelerin imalat ve kontrol testlerinin yapıldığı,
- Kilitleme hendeklerinde kullanılan dolgu malzemesinden numune alınarak test için laboratuvara gönderildiği, dolgu malzemesinin sıkıştırılmasına ilişkin fotoğrafların incelendiği ve elde edilen bilgilere göre dolgu malzemesinin teknik şartnamelere uygun olduğu,

4. Faz Doğu Bölümünde:

- Doğu şevlerinde ciddi bir deformasyon veya stabilite zaafiyeti gözlenmediği,
- Sınırlama seddesinde jeomembran ve jeosentetik kil kontrolünün ve onarımının yapıldığı mesafenin yeterli olduğu,
- Sınırlama seddesi üzerindeki jeomembran kaynaklarının güvenlik testlerinin yapıldığı ve herhangi bir olumsuzluk bulunmadığı,
- Doğu stabilite dolgusunun liç yığının stabilitesinde önemli bir rol oynadığı, hidrolik iletkenliği yüksek olan bu dolgunun liç yığımından kaynaklanabilecek sızıntıları doğrudan tabandaki toplama hattına indirebilecek bir drenaj sistemi vazifesi gördüğü ve bu haliyle sızıntıların uzak mesafelere taşınmasının engellendiği,

Erken Uyarı Sistemi:

- Saha incelemeleri sırasında erken uyarı sisteminin aktif olduğunun tespit edildiği,
- Siyanür solüsyon iletim borularının kritik noktalarında basınç ölçer ve akış metre cihazlarının bağlı olduğu ve sistemin kontrol odasından takip edildiği,
- Otomatik sistemde meydana gelebilecek muhtemel arızalara karşı solüsyon iletim hattı üzerinde manuel ölçüm sistemlerinin de bulunduğu,
- İşletme tarafından takip-izleme-müdahale protokolü hazırlandığı ifade edilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ore Mineral Sondaj Müh.Ltd.Şti.'nin ilgi (ç) ve (e) yazıları ve ekli teknik raporları, Erzincan İl Müdürlüğümüzün ilgi (d) yazısı ve eklerinde yeralan tutanak ve saha fotoğrafları ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat ve Maden Mühendisliği öğretim üyeleri tarafından hazırlanan ve ilgi (g) yazı ekinde Bakanlığımıza sunulan teknik raporların incelenmesi neticesinde Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yığın liçi sahası Faz 4 Batı ve Doğu Bölümlerinde yapılan rehabilitasyon çalışmaları neticesinde, **Faz 4'ün Bakanlığımızca onaylanan uygulama projesinde yer alan teknik koşullara ve buna bağlı olarak "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgesi" koşullarına uygun hale getirildiği anlaşılmıştır.**

Bu çerçevede; Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş. yığın liçi sahasının Faz 4/A Bölümü için 2019 yılında, Faz 4/B Bölümü için ise 2020 yılında Bakanlığımızca düzenlenen "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgesi" kapsamında Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğine istinaden Bakanlığımıza müracaat edilerek gerekli izinlerin alınmasının ardından yığın liçi sahasında işletme faaliyetlerine başlanması, atık barajındaki inşaat ve atık depolama faaliyetlerine ise Bakanlığımızca verilen "Maden Atığı Depolama Tesisi/Atık Barajı Onay Belgesi" kapsamında devam edilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Eyyüp KARAHAN
Bakan a.
Çevre Yönetimi Genel Müdürü

Dağıtım:

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim
Genel Müdürlüğüne
ERZİNCAN VALİLİĞİNE (Çevre, Şehircilik ve
İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)
ANAGOLD MADENCİLİK SAN. VE TİC. A.Ş.NE
Mustafa Kemal Mahallesi 2123 Cad.No:2 D
ÇANKAYA / ANKARA
Ore Mineral Sondaj İnşaat
Mühendis.Sanaytic.Ltd.Şti.ne
RAGIPTÜZÜN CD.ALEMDA R İŞ
MR.136/127-128 YENİMAHALLE / ANKARA

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

Sayı : E-79380874-145.09-4547302

Konu : Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
Çöpler Maden İşletmesi Yığın Liçi Sahası
Faz 4 Koordinat ve Deformasyon Değerleri
Hk. (İzin-Lisans Müracaatı)

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) 05.08.2020 tarihli ve 79380874-145.09-E.160668 sayılı yazımız.
b) 07.10.2020 tarihli ve 79380874-145.09-E.208655 sayılı yazımız.
c) 27.10.2020 tarihli ve E-79380874-145.09-226313 sayılı yazımız.
ç) 27.01.2021 tarihli ve E-79380874-145.09-169697 sayılı yazımız.
d) 01.09.2022 tarihli ve E-79380874-145.09-4459575 sayılı yazımız.
e) Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin 09.09.2022 tarihli ve 22.E.115 sayılı yazısı.

Erzincan ili, İliç İlçesinde, Anagold Mad. San. ve Tic. A.Ş. tarafından sürdürülmekte olan madencilik faaliyetleri kapsamında ekte koordinatları verilen maden atığı depolama tesisi/yığın liçi sahası Faz 4B1,2,3 ve 4. kısımlarına ilgi (a), (b), (c) ve (ç) yazılarımızla "maden atığı depolama tesisi/yığın liçi onay belgesi" verilmiştir.

İlgi (d) yazımızda, Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yığın liçi sahası Faz 4 Batı ve Doğu Bölümlerinde yapılan rehabilitasyon çalışmaları neticesinde, Faz 4'ün Bakanlığımızca onaylanan uygulama projesinde yer alan teknik koşullara ve buna bağlı olarak "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgesi" koşullarına uygun hale getirildiğinin anlaşıldığı belirtilerek, yığın liçi Faz 4 A ve B Bölümleri için Bakanlığımızca düzenlenen "Maden Atığı Depolama Tesisi/Yığın Liçi Onay Belgeleri" (ilgi a,b,c,ç yazılar) kapsamında Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğine istinaden Bakanlığımıza müracaat edilerek gerekli izinlerin alınmasının ardından yığın liçi sahasında işletme faaliyetlerine başlanması, atık barajındaki inşaat ve atık depolama faaliyetlerine ise Bakanlığımızca verilen "Maden Atığı Depolama Tesisi/Atık Barajı Onay Belgesi" kapsamında devam edilmesi istenmiştir.

Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin ilgi (e) yazısı ekinde ise, yığın liçi Faz 4 için hazırlanmış olan deformasyon hesapları Bakanlığımıza sunulmuştur. Söz konusu deformasyon hesaplarının incelenmesi neticesinde; yığın liçi Faz 4 sahasında maksimum yatay deformasyon değerinin 50 cm, maksimum düşey deformasyon değerinin ise 120 cm olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

Bu çerçevede yığın liçi sahası için Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğine istinaden Bakanlığımıza yapılması gereken izin müracaatında, yazımız ekinde yer alan, kot, koordinat ve deformasyon değerlerinin kullanılması hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

Eyyüp KARAHAN
Bakan a.
Çevre Yönetimi Genel Müdürü

Ek: Faz 4 Kot, Koordinat ve Deformasyon Değerleri

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 5- Manganez Ocağının Olay Sonrası ekilen Fotoğrafı İle 2021 Yılına Ait Google Earth Görüntüsü

EK 6- Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı Nihai ÇED Raporu ile Çakmaktepe Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı Nihai ÇED Raporunun ilgili kısımları

Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.

847, 49729 ve 20067313 Ruhsat Nolu Çöpler Kompleks Madeni 2. Kapasite Artışı ve Flotasyon Tesisi Projesi Nihai ÇED Raporu

I.2.2 Cevher Zenginleştirme Tesisleri (Yığın Liçi, ADR, BO, Flotasyon vb.) (Mevcut ve Planlanan)

Çöpler Kompleks Madeninde açık ocaklardan çıkarılan oksitli cevher, yığın liçi ve ADR ünitesinde, sülfütlü cevher BO ünitesinde zenginleştirilmekte ve neticede dore altın+gümüş ve bakır üretimi gerçekleştirilmektedir.

Oksitli Cevher Zenginleştirme Üniteleri

Açık ocak madenciliği ile çıkarılan oksitli cevher yığın liç sahasında liç edilip, ADR tesisinde zenginleştirilmektedir. 2. Kapasite artışı projesi ile yığın liç sahasında kapasite artışı planlanmakta olup, ADR Tesisinde herhangi bir kapasite artışı söz konusu değildir.

Yığın Liç Tesisi

Çöpler Kompleks Madeni'nde, oksitli cevher yığın liç sahasında liç edilmektedir. Proje kapsamında yer alan yığın liç tesisi 73 Mton cevher işleme kapasiteli olarak 5 faz olarak planlanmıştır (2014 ÇED Raporu). Mevcut durumda toplam 58 Mton kapasite olarak ilk 4 fazın inşası tamamlanmış ve Mayıs 2020 itibarıyla bu alana 53,7 Mton cevher serimi yapılmıştır.

2. Kapasite Artışı projesi ile yığın liç tesisi Faz 5 ve Faz 6 inşası ile 27,3 Mton ek kapasite sağlanarak toplam kapasitesinin 85,3 Mton'a çıkarılması planlanmaktadır.

Yığın liç Faz 5 ve Faz 6 (a ve b) inşası öncesinde alanın hazırlanması amacıyla topuk seddesi inşa edilmesi gerekmektedir. Topuk seddesi 2,5Y:1D şev eğiminde oluşturulacaktır. Yığın liç sahası tabanında geçirimsizlik; 50 cm kalınlığında doğal kil ve 2 mm kalınlığında HDPE jeomembran ile sağlanacaktır. Geçirimsiz tabaka üzerinde drenaj tabakası inşa edilecektir. Yığınlar 8m' lik basamaklar halinde depolanacak, yığın genel şev eğimi 2,5Y:1D olarak oluşturulacaktır.

Maksimum tane boyu 12,5 mm olacak şekilde günde 23.500 ton kırılmış, kireç ve çimento ile aglomera edilmiş cevher, YLS'na konveyörler ile taşınıp istiflenmektedir. İstiflenen cevherdeki doğal nem oranı %3 civarında beklenmektedir. Yığın liç alanına serilen cevher en fazla 0,64 mg CN/sn.m² solüdyon besleme hızı ile liç işlemine tabii tutulurken nem oranı %12 olmaktadır. Tamamen drene olmuş cevherdeki nem oranının ise yaklaşık %10 civarında olması beklenmektedir. Siyanür ihtiva eden liç solüsyonu hâlihazırda damlatma sistemi ile verilirken, özellikle şevlerde verimin artırabilmesi için fiskiyeli sistemin uygulanması planlanmaktadır.

belirlenmiştir. Cevherin üretilebilmesi için 22,6 Milyon ton pasa açığa çıkacağı tahmin edilmektedir. Pasanın bir kısmının Çöpler ADT sedde dolgusunda, bir kısmının ise Çakmaktepe açık ocak geri dolgusunda kullanılması, geriye kalacak pasanın pasa depolama sahasında depolanması planlanmaktadır. Çakmaktepe kuzeybatı açık ocağı ömrü, maden planlamasına göre 4 yıl sürecektir.

Çakmaktepe Projesi kapsamında yürütülen madencilik çalışmaları ile bu zamana kadar 1.851.644 ton cevher ve 3.869.754 ton pasa çıkarılmıştır. 2018 yılı ÇED Raporu ile işletimi planlanan ocaklarda devam edecek işletme faaliyetleri 5.352.255 ton cevher ve 43.050.790 ton pasa üretimi planlanmaktadır. Açık ocak üretim planlamasına göre proje ömrü 9 yıl olacaktır. Çakmaktepe Projesi 2018 ÇED Raporu ile planlanan üretim verileri ile 2. Kapasite artışına konu üretim verilerinin karşılaştırması Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Çakmaktepe Projesi 2018 ÇED Raporu ve 2. Kapasite Artışı Verilerinin Karşılaştırması

	2018 ÇED Raporu	2.Kapasite Artışı	Nihai Durum
Açık ocaklar	Çakmaktepe Kuzey, Çakmaktepe Doğu, Çakmaktepe Merkez, Bayramdere	Çakmaktepe Kuzeybatı	Çakmaktepe Kuzey, Çakmaktepe Kuzeybatı, Çakmaktepe Doğu, Çakmaktepe Merkez, Bayramdere
Tüvenan cevher üretimi	7.203.899 ton	5.804.000 ton	13.007.899 ton
Pasa üretimi	46.920.544 ton	22.616.000 ton	69.536.544 ton
Toplam kazı	54.124.443 ton	28.420.000 ton	82.544.443 ton
Proje alanı	290,32 ha	69,26 ha	359,58 ha

2. Kapasite artışı projesi kapsamında açık ocak işletme çalışmaları ile çıkarılacak 5,8 milyon ton tüvenan cevher zenginleştirilmek üzere üretim sahasına 590 m mesafede yer alan Çöpler Kompleks Madenine taşınacaktır. Çakmaktepe sahasında sadece açık ocak madenciliği ile cevher çıkarılacak, herhangi bir kırma-eleme ve zenginleştirme işlemi yapılmayacaktır.

Çöpler Kompleks Madeninde oksitli cevher zenginleştirme faaliyetleri yığın liç yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Çöpler Kompleks Madeni yığın liç sahası kapasitesi 85,3 milyon ton'dur. Ekim 2021 itibari ile yaklaşık 58,0 milyon ton cevher yığın liç sahasına serilmiştir. Çöpler sahasından çıkarılarak yığın liç prosesi ile işletilmesi planlanan cevher miktarı 7,9 milyon ton olarak belirlenmiş olup geriye yaklaşık 19,4 Mton kapasite

EK 7- Saha Fotoğrafları

